

Frjálsi
lífeyrissjóðurinn

Ársreikningur 2019

Efnisyfirlit

Skýrsla stjórnar.....	3
Áritun óháðs endurskoðanda.....	9
Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris.....	11
Efnahagsreikningur.....	12
Yfirlit um sjóðstreymi.....	13
Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu.....	14
Skýringar.....	15
Deildaskipt yfirlit.....	41
Kennitölur.....	44
Sundurliðanir á verðbréfum.....	50
Óendurskoðuð yfirlit:	
Ófjárhagslegar upplýsingar.....	55
Fjárfestingarstefna Frjálsa lífeyrissjóðsins 2020 (útdráttur).....	57
Stjórnarháttayfirlýsing.....	59

Skýrsla stjórnar

Frjálsi lífeyrissjóðurinn var stofnaður árið 1978 og starfar samkvæmt leyfi frá Fjármálaráðuneytinu samkvæmt 52. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Sjóðurinn starfaði eingöngu sem séreignarsjóður til 1. júlí 1999 þegar sjóðurinn stofnaði tryggingadeild. Sjóðurinn hentar þeim sem geta valið um í hvaða lífeyrissjóð þeir greiða skylduðgjöld sín og öllum þeim sem vilja greiða viðbótariðgjöld í sjóðinn. Sjóðfélögum hefur frá ársbyrjun 2008 boðist að velja á milli fjögurra fjárfestingarleiða séreignardeildar sem eru með mismunandi fjárfestingarstefnu sem geta falið í sér mismunandi áhættu og ávöxtun.

Sjóðfélagar, ávöxtun og eignir

Í lok árs 2019 voru sjóðfélagar 60.075 og fjölgaði þeim um 1.446 á árinu en heildarfjöldi sjóðfélaga sem greiddi iðgjöld í sjóðinn á árinu var 22.515 samanborið við 22.730 á fyrra ári. Hrein eign sjóðsins nam 284,5 milljörðum kr. og stækkaði sjóðurinn um 47,5 milljarða kr. eða 20,0%. Hrein eign fjárfestingarleiða í séreignadeild var 196,0 milljarðar kr. og hrein eign tryggingadeildar var 88,5 milljarðar kr. Iðgjöld sjóðfélaga og launagreiðenda námu 20,9 milljörðum kr. og jukust um 6,94% á milli ára og heildarlífeyrisgreiðslur námu tæpum 4,5 milljörðum kr. og hækkuðu um 13,8% á milli ára. Yfirlit um helstu þætti einstakra leiða er sem hér segir:

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild Markaðsvirði	Trygginga- deild Bókfært virði
Nafnávöxtun	15,4%	10,4%	6,2%	16,7%	11,9%	11,7%
Meðaltal nafnávöxtunar sl. 5 ára	7,6%	7,4%	6,2%	8,7%	7,8%	6,9%
Meðaltal nafnávöxtunar sl. 10 ára.....	8,4%	7,7%	6,5%	9,4%	8,5%	7,6%
Raunávöxtun	12,4%	7,5%	3,4%	13,7%	9,0%	8,8%
Meðaltal raunávöxtunar sl. 5 ára.....	5,1%	4,9%	3,8%	6,2%	5,4%	4,5%
Meðaltal raunávöxtunar sl. 10 ára.....	5,4%	4,7%	3,6%	6,3%	5,4%	4,6%
Hrein eign í milljónum króna	140.942	19.227	35.014	773	93.385	88.519
Fjöldi sjóðfélaga/rétthafa	48.172	5.824	8.880	269		47.241
Fjöldi sem greiddi í sjóðinn á árinu	16.107	2.580	3.960	215		17.702
Meðalfj. sem greiddi í sjóðinn á árinu	12.946	2.161	3.482	164		15.105
Fjöldi lífeyrisþega	1.174	220	872	8		2.018

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild
Markhópur	Yngri en 55 ára	Eldri en 55 ára	Lífeyris- þegar	Áhættu- sæknir	Allir
Fjárfestingarstefna 2019:					
Innlend skuldabréf	47%	75%	99%	37%	65%
Erlend skuldabréf	8%	5%	1%	8%	5%
Innlend hlutabréf	18%	8%	0%	19%	12%
Erlend hlutabréf	27%	12%	0%	36%	18%
	100%	100%	100%	100%	100%

Tilnefning til íslensku vefverðlaunanna

Frjálsi lífeyrissjóðurinn fékk tilnefningu til Íslensku vefverðlaunanna fyrir fyrirtækjavef ársins í flokknum lítil fyrirtæki. Árlega veita Samtök vefiðnaðarins (SVEF) verðlaun fyrir þá vefi og veflausnir sem þykja skara fram úr og það er afar ánægjulegt að nýr vefur Frjálsa lífeyrissjóðsins skuli vera meðal þeirra frábæru veflausna sem fengu tilnefningu.

Vefurinn er afrakstur samvinnu fjölmargra aðila þar sem leitast var við að koma til móts við notendur með því að einfalda vefinn og betrubæta aðgengi að efni. Við hönnun vefsins var leitað til m.a. sjóðfélaganna sjálfra og launagreiðenda þeirra til að fá mikilvægt innlegg notenda á hvernig nýr vefur sjóðsins skyldi vera.

Skýrsla stjórnar

Breyting á fyrirkomulagi framkvæmdastjórnar, innri endurskoðunar og ytri endurskoðunar

Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins ákvað í samráði við rekstraraðila sjóðsins að breyta fyrirkomulagi framkvæmdastjórnar sjóðsins frá og með 1. apríl 2019. Stjórnin réð framkvæmdastjóra sem starfsmann sjóðsins en frá stofnun sjóðsins hafði framkvæmdastjórinn verið starfsmaður rekstraraðila sjóðsins. Ástæða þessara breytinga var m.a. að skerpa á sjálfstæði sjóðsins og framkvæmdastjóra gagnvart rekstraraðila og minnka orðsporsáhættu sem rekstrarfyrirkomulagið getur haft í för með sér. Samið var við Arnald Loftsson um að hann sinnti áfram starfi framkvæmdastjóra sjóðsins.

Samhliða breytingum á fyrirkomulagi framkvæmdastjórnar ákvað stjórnin að fela innri endurskoðun sjóðsins endurskoðunarfélagi en áður hafði hún verið í höndum innri endurskoðunar rekstraraðilans. Var samið við Deloitte ehf. um að sjá um innri endurskoðun sjóðsins.

Jafnframt skipti Frjálsi lífeyrissjóðurinn um ytri endurskoðanda á árinu. Fyrir ársfund sjóðsins lagði stjórnin til að KPMG yrði endurskoðandi sjóðsins og bærust engar aðrar tillögur. Félagið var því sjálfkjörið sem endurskoðandi sjóðsins og kom í stað Deloitte ehf. sem hafði verið endurskoðandi frá árinu 2003.

Breytingar á stjórnskipan

Á ársfundi árið 2018 voru samþykktar breytingar á samþykktum um stjórnskipan sjóðsins. Þær fólu í sér að í stað þess að fjórir af sjö stjórnarmönnum séu kosnir á ársfundum en þrír skipaðir af rekstraraðila sjóðsins þá eru allir stjórnarmenn kosnir af sjóðfélögum. Á ársfundi sjóðsins 2019 var kosið um fimm stjórnarsæti; þrjú sæti stjórnarmanna sem voru skipuð af rekstraraðila árið 2018 og tvö sæti stjórnarmanna sem voru kosin í stjórn sjóðsins til tveggja ára árið 2017. Frá og með ársfundi 2020 verður kosið um tvo stjórnarmenn til þriggja ára með þeirri undantekningu að þriðja hvert ár verður kosið um þrjú stjórnarmenn til þriggja ára. Markmiðið með breytingunum er að auka sjóðfélagalyðræði og minnka þá orðsporsáhættu sem skipun rekstraraðila í stjórn sjóðsins getur falið í sér.

Ávöxtun árið 2019

Það er ánægjulegt að greina frá því að á árinu 2019 skilaði fjárfestingarleiðin Frjálsi 1 sinni hæstu raunávöxtun frá árinu 2003, eða 12,4%. Það ár skilaði leiðin 16% raunávöxtun sem er sú hæsta í 41 árs sögu leiðarinnar. Frjálsi 1 er langstærsta og fjölmennasta leið Frjálsa lífeyrissjóðsins með eignir að fjárhæð um 140 milljarða í eigu tæplega 50 þúsund sjóðfélaga. Frjálsi áhætta, sem var stofnuð árið 2008, skilaði 13,7% raunávöxtun sem er næsthæsta ávöxtun frá stofnun leiðarinnar.

Árið 2019 var að flestu leyti hagfellt fyrir Frjálsa lífeyrissjóðinn. Nafnávöxtun fjárfestingarleiða sjóðsins var 6,2% til 16,7% á árinu sem samsvarar 3,4% til 13,7% raunávöxtun. Við samanburð á ávöxtun ber að hafa í huga að ólíkar fjárfestingastefnur gilda fyrir einstakar fjárfestingaleiðir.

Að baki er viðburðaríkt ár á fjármálamörkuðum en sá eignaflokkur sem hækkaði mest á árinu voru erlend hlutabréf. Þrátt fyrir tíðindi á alþjóðavettvangi á borð við viðskiptastríð Bandaríkjanna og Kína og útgöngu Bretlands úr Evrópusambandinu skilaði heimsvísitala hlutabréfa 25,2% hækkun mælt í Bandaríkjadal sem þýðir um 30,2% í íslenskum krónum vegna veikingar krónunnar.

Ávöxtun á innlendum skuldabréfamarkaði var mjög góð á árinu en helstu drifkraftar voru lækkandi raunvaxtastig og lækkun á verðbólguálagi sem leiddi til hækkunar á virði skuldabréfa. Ávöxtun óverðtryggðra ríkisskuldabréfa var 5,3% til 23% og ávöxtun verðtryggðra 3,7% til 8,9%. Lengstu skuldabréfin gáfu bestu ávöxtunina og óverðtryggð skuldabréf gerðu almennt betur en verðtryggð vegna lækkunar á verðbólguálagi.

Viðsnúningur átti sér stað á innlendum hlutabréfamarkaði eftir erfitt árferði undanfarin misseri en Úrvalsvísitala hlutabréfa hækkaði um 31,4% á árinu. Hækkun vísitölunnar orsakast þó að miklu leyti af gengisþróun Marel sem vegur stóran hlut í vísitölunni.

Frjálsi Áhætta, sem er áhættumesta fjárfestingarleið sjóðsins skilaði 16,7% nafnávöxtun á árinu en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 8,7% á ársgrundvelli.

Frjálsi 1, sem er stærsta, elsta og fjölmennasta leið sjóðsins skilaði 15,4% nafnávöxtun en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 7,6% á ársgrundvelli.

Frjálsi 2 skilaði 10,4% nafnávöxtun en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 7,4% á ársgrundvelli.

Skýrsla stjórnar

Ávöxtun árið 2019, frh.

Frjálsi 3 skilaði 6,2% nafnávöxtun en fimm ára ávöxtun leiðarinnar er 6,2% á ársgrundvelli. Fjárfestingaleiðin samanstendur af skuldabréfum og innlánum.

Tryggingadeild sjóðsins skilaði 11,9% nafnávöxtun m.v. að skuldabréf sjóðsins séu gerð upp á markaðsvirði. Fimm ára nafnávöxtun er 7,8% á ársgrundvelli. Fjárfestingarstefna deildarinnar er frekar varfærin en skv. henni er markmið um eignasamsetningu í skuldabréfum 70% og hlutabréfum 30%.

Tryggingafræðileg staða

Í árslok voru eignir tryggingadeildar umfram áunnar skuldbindingar 7,1%, eignir umfram framtíðarskuldbindingar neikvæðar um 2,5% og eignir umfram heildarskuldbindingar 1,6% en hið síðastnefnda segir til um tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Tryggingafræðilega staðan lækkaði um 0,5 prósentustig á milli ára en er innan hámarks vikmarka sem lög mæla fyrir um. Nýtt mat á lífslíkum sem tekur mið af reynslu árána 2014-2018 og aðrir þættir höfðu 1,7 prósentustig neikvæð áhrif á tryggingafræðilega stöðu en góð ávöxtun hafði jákvæð áhrif sem nemur 1,2 prósentustigum.

Félag íslenskra tryggingastærðfræðinga lauk á árinu 2018 við gerð nýs reiknigrundvallar fyrir mat lífeyrisskuldbindinga. Athugun á reynslu sjóðanna var unnin í samvinnu við Landssamtök lífeyrissjóða og léðu allir íslenskir lífeyrissjóðir gögn til athugunarinnar. Lífslíkur voru þar í fyrsta sinn metnar eftir reynslu þeirra sem réttindi eiga í lífeyrissjóðum en í fyrri reiknigrundvöllum hafði verið miðað við lífslíkur allra Íslendinga. Annað nýmæli var að tekið var mið af því að lífslíkur öryrkja og annarra sjóðfélaga eru mismunandi og þá eru áhrif endurhæfingar sýnd í líkaninu með beinum hætti. Hið nýja líkan metur því skuldbindingar af meiri nákvæmni en eldri aðferðir. Um lífslíkur var miðað við reynslu árána 2010-2014 og um örorkulíkur við reynslu árána 2011-2016.

Reiknilíkanið er aðlagð að sjóðfélagahópi hvers lífeyrissjóðs fyrir sig með því að aðlaga nýgengi örorku að reynslu sjóðsins. Með því að taka tillit til mismunandi örorkutíðni í hverjum sjóð má skýra stærstan hluta breytileika í lífslíkum sem greina má milli lífeyrissjóða.

Líkanið var uppfært árið 2019 til samræmis við þær breytingar sem orðið hafa á lífslíkum frá 2010-2014 fram til 2014-2018. Fjármálaráðuneytið hefur auglýst reiknigrunninn í þessari mynd sem staðalforsendur við tryggingafræðilegar athuganir. Fyrir Frjálsa lífeyrissjóðinn er líkanið eins og áður aðlagð að örorkureynslu sjóðsins.

Uppfærsla líkansins leiðir til hækkunar á mati eftirlaunaskuldbindinga sjóðsins frá forsendum fyrra árs vegna hækkunar á lífslíkum sjóðfélaga.

Stefnumótun stjórnar

Á árinu vann stjórn sjóðsins að stefnumótun sjóðsins til næstu fimm ára. Í þeirri vinnu voru m.a. skilgreind þau verkefni sem sjóðurinn vill leggja áherslu á í starfsemi sjóðsins:

- Stuðla að markvissri stækkun sjóðsins og lækkuð rekstrarkostnaðarhlutfalls með aukinni hagkvæmni.
- Leggja áfram áherslu á öflug og virka eigna- og áhættustýringu sem skilar sjóðfélögum góðri langtímaávöxtun. Samhliða áherslu sjóðsins á að ávöxtun lífeyris sjóðfélaga sé með besta móti, er lögð rík áhersla á að fjárfestingar séu ábyrgar. Það endurspeglast í fjárfestingarstefnu sjóðsins, stefnu sjóðsins um ábyrgar fjárfestingar og þeim kröfum sem gerðar eru til einstakra fjárfestinga.
- Þjóða upp á valkosti og þjónustu sem eru sniðin að þörfum sjóðfélaga á mismunandi aldri sem stuðlar að langtímasambandi við sjóðfélaga.
- Nýta stafrænar lausnir til að þjónusta sjóðfélaga með notendavænum, persónulegum og snjöllum hætti og bæta þannig þjónustu, stytta afgreiðslutíma og gefa þeim sem kjósa sjálfsafgreiðslu kost á að nýta sér hana.

Fjárfestingarstefna 2020

Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins lagði í ítarlega vinnu við mótun á fjárfestingarstefnu sjóðsins fyrir árið 2020. Í fjárfestingarstefnu Frjálsa lífeyrissjóðsins 2020 eru erlendar eignir auknar, að undanskildum Frjálsa 3 sem eingöngu fjárfestir í skuldabréfum og innlánum. Til viðbótar við fjárfestingar í erlendum hluta- og skuldabréfum er nú einnig horft til sérhæfðra erlendra fjárfestinga, á þann veg er dreifing í erlendu eignasafni sjóðsins aukin. Sérhæfðar fjárfestingar eru til að mynda framtaksfjárfestingar, vögunarsjóðir, fasteignir og hrávörur.

Skýrsla stjórnar

Fjárfestingarstefna 2020, frh.

Stjórn er meðvitund um að með tilliti til markaðskjara í dag, mun fjárfesting í ríkisskuldabréfum að öðru óbreyttu ekki veita nægilega ávöxtun til að standa undir markmiðum um útgreiðslur til sjóðfélaga. Líkt og síðustu ár er því vægi annarra innlendra skuldabréfa en ríkisskuldabréfa aukið í fjárfestingarstefnu sjóðsins fyrir árið 2020.

Í ársreikningnum er að finna nánari upplýsingar um fjárfestingarstefnu sjóðsins.

Sjóðfélagalán

Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins ákvað að breyta lánareglum á árinu til að gefa fleiri sjóðfélögum kost á að taka lán hjá sjóðnum. Nýjar lánareglur tóku gildi frá og með 8. nóvember og voru helstu breytingar eftirfarandi:

- Sjóðfélagar geta sótt um lán sem hafa annan tilgang en að fjármagna íbúðarkaup, t.d. lán til að endurfjármagna önnur lán sjóðfélaga. Þau lánsform sem verða í boði fyrir slík lán eru verðtryggð lán með föstum vöxtum og óverðtryggð lán með föstum vöxtum til þriggja ára í senn. Hámarksveðhlutfall slíkra lána er 70% af fasteignamati.
- Áfram verða þrjú lánsform í boði til að fjármagna kaup eða byggingu á íbúðarhúsnæði, þ.e. þau tvö sem nefnd voru hér að ofan ásamt verðtryggðu láni með breytilegum vöxtum. Hámarksveðhlutfall lána til að fjármagna kaup á íbúðarhúsnæði er óbreytt, 70% af kaupvirði.
- Lánsréttur miðast við virka sjóðfélaga sem hafa greitt sl. 6 mánuði til sjóðsins eða þá sem hafa greitt til sjóðsins í samtals 36 mánuði.

Á árinu afgangi Frjálsa lífeyrissjóðurinn 210 ný lán að fjárhæð 4,4 milljarða króna sem er minna en árið áður þegar fjöldi nýrra lána var 283 að fjárhæð 6,3 milljarða kr. Töluvert var um uppgreiðslur eldri lána á árinu og nam heildarfjárhæð þeirra 4,2 milljarðar frá 314 lántakendum en árið áður voru uppgreiðslur 3,3 milljarðar frá 305 lántakendum. Af nýjum lánnum voru 68% óverðtryggð og 32% verðtryggð.

Úrræði um ráðstöfun á viðbótarsparnaði framlengt

Á árinu ákváðu stjórnvöld að framlengja heimild til að ráðstafa viðbótarsparnaði skattfrjálst inn á fasteignaveðlán og til húsnæðissparnaðar um tvö ár til viðbótar þ.e. til 30. júní 2021.

Ef ráðstöfunin var ekki framlengd féll hún úr gildi frá og með 1. júlí 2019 en þeir sem staðfestu framlengingu fyrir 30. september sama ár fengu þá greitt uppsafnaða inneign frá og með 1. júlí 2019 inn á lánið sitt en eftir 30. september virkjaðist ráðstöfun einungis aftur frá þeim mánuði sem ný umsókn barst og var þá uppsöfnuð inneign ekki greidd inn á lánið.

Heimildirnar eru enn háðar ákveðnum skilyrðum og háþörkum sem má kynna sér nánar á vef RSK.

Breytingar á umsýsluþóknun

Umsýsluþóknun sjóðsins til rekstraraðila fyrir rekstur og eignastýringu sjóðsins skiptist í hlutfallsþóknun af hreinni eign og fasta þóknun sem breytist í hlutfalli við breytingu á launavísitölu. Samhliða breytingu á fyrirkomulagi framkvæmdastjórnar og innri endurskoðun samdi sjóðurinn við rekstraraðila um lækkingu á árlegri hlutfallsþóknun úr 0,13% í 0,11% frá og með 1. apríl 2019. Umsýsluþóknun til rekstraraðila nam á árinu 616,7 milljónum kr. eða 0,24% af meðalstöðu hreinnar eignar sjóðsins. Auk þess greiddi sjóðurinn vörsluþóknun til rekstraraðila og nam hún 39,5 milljónum kr.

Umsýsluþóknun sjóðsins ásamt öðrum rekstrarkostnaði var 0,28% af hreinni meðaleign sjóðsins á árinu 2019 og lækkaði um 0,02 prósentustig á milli ára.

Stjórnarlaun og aðrar þóknanir

Heildarstjórnarlaun á árinu 2019 námu 20,2 milljónum kr. Þóknun endurskoðunarnefndar nam 2,9 milljónum kr., þóknun til ytri endurskoðanda 8,2 milljónum kr. og þóknun til innri endurskoðanda 2,55 milljónum kr.

Skýrsla stjórnar

Áhrif COVID-19 á fyrsta ársfjórðungi 2020

Frá árslokum 2019 hefur heimsfaraldur COVID-19 veirunnar haft veruleg samfélags- og efnahagsleg áhrif í för með sér en fyrsta COVID-19 tilfellið á Íslandi greindist þann 28. febrúar 2020. Stjórnvöld og Seðlabanki Íslands hafa gripið til umfangsmikilla aðgerða sem munu veita viðspyrnu við efnahagsáhrifum vegna COVID-19, með það að meginmarkmiði að verja grunnstoðir samfélagsins og vernda afkomu fólks og fyrirtækja. Lífeyrskerfið er hér ekki undanskilið og hafa lífeyrissjóðir landsins lagt sín lóð á vogarskálarnar. Lífeyrissjóðirnir hafa meðal annars skrifað undir hvatningaryfirlýsingu Landssamtaka lífeyrissjóða um að halda að sér höndum varðandi gjaldþyrskaup á öðrum ársfjórðungi 2020 og samkomulag lífeyrissjóða og fjármálafyrirtækja um tímabundna greiðslufresti á lánum. Til viðbótar er hluti af efnahagsaðgerðum stjórnvalda heimild til úttekta séreignarsparnaðar, þ.e fyrirframgreiðsla viðbótarsparnaðar allt að 12 milljónir kr. á 15 mánaða tímabili.

Ávöxtun fjárfestingarleiða Frjálsa lífeyrissjóðsins hefur verið með ólíkum hætti fyrstu þrjú mánuði ársins þar sem vægi eignaflokka er misjafnt eftir fjárfestingarstefnu hvernar leiðar fyrir sig. Sveiflur hafa almennt einkennt þróun eignaverðs á fyrsta ársfjórðungi eftir því sem fjárfestar hafa reynt að meta efnahagsleg áhrif COVID-19 og óvíst hver endanleg áhrif á ávöxtun eignasafns sjóðsins verða. Heilt yfir eiga önnur áhrif vegna aðgerða stjórnvalda og Seðlabankans enn fremur eftir að koma í ljós. Þó er ljóst að Frjálsi lífeyrissjóðurinn býr við vel dreift og seljanlegt eignasafn og því má áætla að tímabundin temprun á greiðslufæði sjóðsins, hvort sem um ræðir úttekta séreignarsparnaðar eða greiðslufrestur á lánum, muni hafa óveruleg áhrif á sjóðinn í heild. Einnig er vert að nefna vegna mögulegra vanskila fyrirtækja og einstaklinga á afborgunum skuldabréfa sjóðsins að flest þeirra eru með veð að baki og vel ásættanleg veðhlutföll.

Innlendur hlutabréfamarkaður lækkaði skarpt á fyrsta ársfjórðungi ársins en Úrvalsvísitala innlendra hlutabréfa lækkaði um rúm 17% á tímabilinu. Innlendur skuldabréfamarkaður hefur aftur á móti haldið velli og hefur ávöxtunarkrafa innlendra ríkisskuldabréfa lækkað töluvert á sama tíma. Af því leiðir að ávöxtun verðtryggðra- og óverðtryggðra ríkisskuldabréfa hefur verið góð það sem af er ári. Íslenska krónan hefur gefið töluvert eftir á móti helstu viðskiptamyntum sínum frá áramótum sem þýðir að öðru óbreyttu að erlendar eignir, mældar í íslenskum krónum, hafa hækkað samsvarandi. Til að mynda nemur veiking krónunnar á móti Evru um 15% á fyrsta ársfjórðungi og um 17% á móti Bandaríkjadal. Erlendir verðbréfamarkaðir hafa einnig lækkað töluvert, til dæmis lækkaði heimsvísitala hlutabréfa um 21% á fyrstu þrem mánuðum ársins, mælt í Bandaríkjadal. Jafnframt hafa flestir Seðlabankar heims einnig gripið til ýmissa aðgerða til að styðja við efnahagslífið og bregðast við þeim aðstæðum sem nú eru uppi vegna COVID-19. Ljóst er að til skamms tíma verða áfram sveiflur á innlendum og erlendum fjármálamörkuðum, líklega þar til mat á beinum og óbeinum áhrifum COVID-19 verður farið að skýrast.

Stjórn Frjálsa lífeyrissjóðsins vill árétta mikilvægi áhættudreifingar sem er grunnþáttur í eignasöfnum þar sem fjárfestingartími er langur. Lífeyrissparnaður er í eðli sínu langtímasparnaður og getur ávöxtun verið sveiflukennd þegar til skemmri tíma er litið en þegar horft er til lengri tíma jafnast sveiflurnar að miklu leyti út.

Rétt er að vekja athygli á að gera má ráð fyrir því að lífeyrissjóðir verði óhjákvæmilega fyrir viðbótarrekstrarkostnaði vegna aðgerða sem þeir þurfa að grípa til vegna COVID-19. Má þar t.d. nefna upplýsingatæknikostnað vegna úrræða stjórnvalda og starfsmannakostnað. Þennan viðbótarkostnað mun Frjálsi lífeyrissjóðurinn ekki þurfa að bera þar sem hann er innifalinn í umsýslubókun sjóðsins.

Stjórnarhættir

Frjálsi lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar leiðbeiningar um góða stjórnarhætti sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Stjórn hefur útbúið stjórnarháttaryfirlýsingu fyrir árið 2019 sem er birt í heild sinni í viðauka við ársreikning sjóðsins en henni er ætlað að styðja við góða stjórnarhætti hjá sjóðnum, upplýsa haghafa um stjórnarhætti sjóðsins og uppfylla kröfur í reglum FME um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015.

Skýrsla stjórnar

Ófjárhagslegar upplýsingar

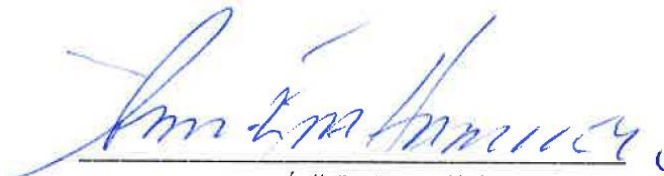
Frjálsi lífeyrissjóðurinn telst til eininga tengdum almannahagsmunum skv. lögum um ársreikninga nr. 3/2006 með síðari breytingum. Í lögnum kemur fram að í yfirliti með skýrslu stjórnar skuli fylgja upplýsingar sem nauðsynlegar séu til að leggja mat á þróun, umfang, stöðu og áhrif félagsins í tengslum við umhverfis-, félags- og starfsmannamál. Jafnframt skal gerð grein fyrir stefnu félagsins í mannréttindamálum og hvernig félagið spornar við spillingar- og mútumálum. Yfirlitið með ófjárhagslegum upplýsingum er að finna í viðauka í ársreikningnum.

Staðfesting ársreikningsins

Stjórn og framkvæmdastjóri Frjálsa lífeyrissjóðsins staðfesta hér með ársreikning sjóðsins fyrir árið 2019 með undirritun sinni. Halldór Friðrik Þorsteinsson gerir þó þann fyrirvara að honum hefði fundist ástæða til að greina frá niðurfærslu á fjárfestingu lífeyrissjóðsins í Bakkastakki slhf. vegna rekstrarerfiðleika kísilmálmverksmiðjunnar á Bakka, sjóðfélögum til vitneskju, en samanlögð varúðarniðurfærsla í hlutabréfi og skuldabréfi nemur um 700 milljónum kr.

Reykjavík, 29. apríl 2020

Í stjórn

Ásdís Eva Hannesdóttir
stjórnarformaður

Anna Sigríður Halldórsdóttir

Elías Jónatansson

Elín Þórðardóttir

Halldór Friðrik Þorsteinsson

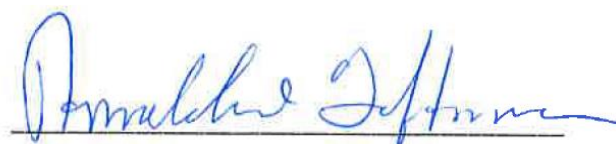

Jón Guðni Kristjánsson

Magnús Pálmi Skúlason

Framkvæmdastjóri

Arnaldur Loftsson

Áritun óháðs endurskoðanda

Áritun um endurskoðun ársreikningsins

Álit

Við höfum endurskoðað ársreikning Frjálsa lífeyrissjóðsins („sjóðurinn“) fyrir árið 2019. Ársreikningurinn hefur að geyma yfirlit yfir breytingar á hreinni eign til greiðslu lífeyris, efnahagsreikning, yfirlit um sjóðstreymi, yfirlit um tryggingafræðilega stöðu tryggingadeildar, upplýsingar um mikilvægar reikningsskilaaðferðir og aðrar skýringar.

Það er álit okkar að ársreikningurinn gefi glögga mynd af fjárhagsstöðu sjóðsins 31. desember 2019 og afkomu hans og breytingu á handbæru fé á árinu 2019, í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um ársreikninga lífeyrissjóða.

Grundvöllur álits

Við endurskoðuðum í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla. Ábyrgð okkar samkvæmt stöðlunum er lýst frekar í kaflanum *Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins* í árituninni. Við erum óháð sjóðnum í samræmi við alþjóðlegar siðareglur fyrir endurskoðendur, International Ethics Standards Board for Accountants Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) og siðareglur fyrir endurskoðendur á Íslandi og höfum uppfyllt aðrar siðferðisskyldur okkar í samræmi við þær reglur og IESBA Code. Við teljum að við höfum aflað nægilegra og víðeigandi endurskoðunargagna til að byggja álit okkar á.

Samamburðarfjárhæðir

Ársreikningur Frjálsa lífeyrissjóðsins 31. desember 2018 var endurskoðaður af öðrum endurskoðanda. Áritunin er dagsett 27. mars 2019 og er án fyrirvara.

Ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjóra á ársreikningnum

Stjórn og framkvæmdastjóri eru ábyrg fyrir gerð og glöggri framsetningu ársreikningsins í samræmi við lög um ársreikninga og reglur Fjármálaeftirlitsins um framsetningu ársreikninga lífeyrissjóða og fyrir því innra eftirliti sem þau telja nauðsynlegt til að gera þeim kleift að setja fram ársreikning sem er án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka.

Við gerð ársreikningsins ber stjórn og framkvæmdastjóra að leggja mat á rekstrarhæfi sjóðsins og upplýsa, eftir því sem við á, um þætti er varða rekstrarhæfi og miða grundvöll reikningsskilanna við áframhaldandi rekstrarhæfi, nema þau ætli annað hvort að leysa sjóðinn upp eða hætta starfsemi hans, eða hafa engan annan raunhæfan kost en að gera það.

Stjórn og framkvæmdastjóri skulu hafa eftirlit með gerð og framsetningu ársreikningsins.

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins

Markmið okkar eru að öðlast hæfilega vissu um hvort ársreikningurinn í heild sé án verulegra annmarka, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, og að gefa út áritun endurskoðanda sem inniheldur álit okkar. Í hæfilegri vissu felst áreiðanleiki en ekki trygging fyrir því að endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla muni alltaf leiða í ljós verulega annmarka ef þeir eru fyrir hendi. Annmarkar geta komið fram vegna sviksemi eða mistaka og eru taldir verulegir ef þeir einir og sér eða samanlagt gætu haft áhrif á efnahagslegar ákvarðanir sem notendur ársreikningsins taka á grundvelli hans.

Áritun óháðs endurskoðanda

Ábyrgð endurskoðanda á endurskoðun ársreikningsins, frh.

Við endurskoðun í samræmi við alþjóðlega endurskoðunarstaðla beitum við ávallt faglegri dómgreind og viðhöfum faglega gagnrýni. Að auki:

- Greinum við og metum hættu á verulegri skekkju í ársreikningnum, hvort sem er vegna sviksemi eða mistaka, skipuleggjum og framkvæmum endurskoðunaraðgerðir til að bregðast við þeirri hættu og öflum endurskoðunargagna sem eru nægjanleg og viðeigandi til að byggja álit okkar á. Hættan á að uppgötva ekki verulega skekkju vegna sviksemi er meiri en að uppgötva ekki skekkju vegna mistaka, þar sem sviksemi getur falið í sér samsæri, fölsun, að einhverju sé viljandi sleppt, villandi framsetningu eða að farið sé framhjá innra eftirliti.
- Öflum við skilnings á innra eftirliti, sem varðar endurskoðunina, til að skipuleggja viðeigandi endurskoðunaraðgerðir, en ekki til að veita álit á virkni innra eftirlits sjóðsins.
- Metum við hvort reikningsskilaaðferðir og reikningshaldslegt mat stjórnenda og tengdar skýringar séu viðeigandi.
- Ályktum við um hvort notkun stjórnar og framkvæmdastjóra á forsendu reikningsskilanna um rekstrarhæfi sé viðeigandi og metum, á grundvelli endurskoðunarinnar, hvort aðstæður séu til staðar sem valdið gætu verulegum vafa um rekstrarhæfi sjóðsins. Ef við teljum að verulegur vafi leiki á rekstrarhæfi ber okkur, í áritun okkar, að vekja sérstaka athygli á viðeigandi skýringum ársreikningsins eða, ef slíkar skýringar eru ófullnægjandi, að víkja frá fyrirvaralausri áritun. Niðurstaða okkar byggir á endurskoðunargögnum sem aflað er fram að dagsetningu áritunar okkar. Samt sem áður geta atburðir eða aðstæður í framtíðinni gert sjóðinn órekstrarhæfan.
- Metum við framsetningu, uppbyggingu og innihald ársreikningsins í heild, að meðtöldum skýringum, og hvort ársreikningurinn gefi glögga mynd af undirliggjandi viðskiptum og atburðum.

Við upplýsum stjórn og endurskoðunarnefnd meðal annars um áætlað umfang og tímasetningar endurskoðunarinnar og veruleg atriði sem upp kunna að koma í endurskoðun okkar, þar á meðal verulega anmarka á innra eftirliti.

Við lýsum því einnig yfir við stjórn og endurskoðunarnefnd að við höfum uppfyllt skyldur siðareglna um óháði og upplýsum um tengsl eða önnur atriði sem gætu mögulega talist hafa áhrif á óháði okkar og þegar við á, til hvaða varnaraðgerða við höfum gripid.

Staðfesting vegna annarra ákvæða laga

Í samræmi við ákvæði 2. mgr. 104 gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga staðfestum við samkvæmt okkar bestu vitund að í skýrslu stjórnar sem fylgir þessum ársreikningi eru veittar þær upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við lög um ársreikninga og koma ekki fram í skýringum.

Reykjavík, 29. apríl 2020

KPMG ehf.

Hrafnhildur Helgadóttir

endurskoðandi

Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2019

1. janúar - 31. desember 2019

	Skýr.	2019	2018
Iðgjöld	2.4;3		
Iðgjöld sjóðfélaga		6.407.964	6.226.728
Iðgjöld launagreiðenda		14.449.134	13.276.518
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(43.028)	(93.417)
		<u>20.814.070</u>	<u>19.409.829</u>
Sérstök aukaframlög		156.396	198.676
		<u>20.970.466</u>	<u>19.608.505</u>
Lífeyrir	2.5;4		
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	(3.597.486)	(3.084.684)
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	4.2	(114.681)	(114.019)
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.3	(6.303)	(10.435)
Viðbótariðgjöldum ráðstafað inn á höfuðstól lána eða til öflunar íbúðarhúsnæðis	4.4	(812.686)	(772.487)
		<u>(4.531.156)</u>	<u>(3.981.625)</u>
Hreinar fjárfestingartekjur	2.6;5		
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1-2	21.033.568	459.465
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.3-4	10.521.633	10.363.033
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		43.669	50.465
Aðrar fjárfestingartekjur:			
Vaxtatekjur af handbæru fé		213.987	718.730
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		27.192	26.271
Ýmsar fjárfestingartekjur		0	8.384
Fjárfestingargjöld	5.5-6	(317.470)	(312.686)
		<u>31.522.579</u>	<u>11.313.662</u>
Rekstrarkostnaður	2.7;6		
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		(488.593)	(432.694)
Hækkun á hreinni eign á árinu		47.473.296	26.507.848
Hrein eign frá fyrra ári		237.000.836	210.492.988
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>284.474.132</u>	<u>237.000.836</u>

Efnahagsreikningur 31. desember 2019

	Skýr.	31.12.2019	31.12.2018
Eignir			
Fjárfestingar	2.8;7		
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	7.1	114.466.163	79.791.434
Skuldabréf	7.2-3	160.846.881	145.841.320
Bundnar bankainnstæður	2.8 e)	1.049.153	1.017.023
		<u>276.362.197</u>	<u>226.649.777</u>
Kröfur	2.9;8		
Kröfur á launagreiðendur		1.213.921	1.041.027
Fyrirframgreiddur kostnaður og áunnar tekjur		82.926	52.808
Aðrar kröfur		69.035	38.408
	8.1	<u>1.365.882</u>	<u>1.132.243</u>
Handbært fé			
Handbært fé	2.10	<u>7.285.225</u>	<u>9.799.689</u>
Eignir samtals		<u>285.013.304</u>	<u>237.581.709</u>
Skuldir			
Viðskiptaskuldir	2.11;9		
Áfallinn kostnaður og fyrirframinnheimtar tekjur		(533.395)	(573.072)
Aðrar skuldir		(5.777)	(7.801)
	9.1	<u>(539.172)</u>	<u>(580.873)</u>
Skuldir samtals		<u>(539.172)</u>	<u>(580.873)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>284.474.132</u>	<u>237.000.836</u>
Skuldbindingar utan efnahags	10.1		

Yfirlit um sjóðstreymi árið 2019

	Skýr.	2019	2018
Inngreiðslur			
Iðgjöld	3	20.725.028	19.372.692
Innborgaðar vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		86.088	110.997
Aðrar inngreiðslur		70.861	96.704
		<u>20.881.977</u>	<u>19.580.393</u>
Útgreiðslur			
Lífeyrir	4	4.508.803	3.971.614
Rekstrarkostnaður	6	509.737	419.870
Aðrar útgreiðslur		317.562	470.888
		<u>5.336.102</u>	<u>4.862.372</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		<u>15.545.875</u>	<u>14.718.021</u>
Fjárfestingarhreyfingar			
Innborgaðar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		1.078.448	697.627
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(44.645.291)	(22.368.074)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		29.880.967	19.983.955
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		16.511.324	14.153.460
Keypt skuldabréf		(38.615.959)	(40.282.099)
Seld skuldabréf		17.634.310	15.330.176
Ný bundin innlán		(32.130)	(5.150)
		<u>(18.188.331)</u>	<u>(12.490.105)</u>
(Lækkun)/Hækkun á handbæru fé		(2.642.456)	2.227.916
Gengismunur af handbæru fé		127.992	607.767
Handbært fé í ársbyrjun		9.799.689	6.964.006
Handbært fé í lok árs		<u>7.285.225</u>	<u>9.799.689</u>

Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu tryggingadeildar árið 2019

Tryggingafræðileg staða

Eignir

Hrein eign til greiðslu lífeyris	88.518.813	0	88.518.813
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	(2.528.458)	0	(2.528.458)
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa ..	(890.730)	0	(890.730)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	(931.882)	(2.464.245)	(3.396.127)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	103.886.643	103.886.643
Eignir samtals	84.167.743	101.422.398	185.590.141

Skuldbindingar

Ellilífeyrir	62.402.624	80.324.882	142.727.506
Örorkulífeyrir	12.495.927	18.635.361	31.131.288
Makalífeyrir	3.618.092	4.116.657	7.734.749
Barnalífeyrir	104.805	941.063	1.045.868
Skuldbindingar samtals	78.621.448	104.017.963	182.639.411

Eignir umfram skuldbindingar

5.546.295 (2.595.565) 2.950.730

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok

7,1% (2,5%) 1,6%

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun

5,5% (0,3%) 2,1%

31.12.2018

Áfallin skuldbinding	Framtíðar-skuldbinding	Heildar-skuldbinding
----------------------	------------------------	----------------------

Eignir

Hrein eign til greiðslu lífeyris	73.440.504	0	73.440.504
Mismunur á bókfærðu verði og núvirði skuldabréfa	(1.128.878)	0	(1.128.878)
Mismunur á bókfærðu verði og matsvirði skráðra hlutabréfa ..	(154.317)	0	(154.317)
Núvirði framtíðarrekstrarkostnaðar	(762.205)	(2.278.553)	(3.040.758)
Núvirði framtíðariðgjalda	0	102.139.267	102.139.267
Eignir samtals	71.395.104	99.860.714	171.255.818

Skuldbindingar

Ellilífeyrir	52.160.532	75.163.291	127.323.823
Örorkulífeyrir	11.966.724	19.112.275	31.078.999
Makalífeyrir	3.439.328	4.902.132	8.341.460
Barnalífeyrir	91.305	941.063	1.032.368
Skuldbindingar samtals	67.657.889	100.118.761	167.776.650

Eignir umfram skuldbindingar

3.737.215 (258.047) 3.479.168

Í hlutfalli af skuldbindingum í árslok

5,5% (0,3%) 2,1%

Í hlutfalli af skuldbindingum í ársbyrjun

5,1% (0,3%) 1,9%

Skýringar

1. Almennar upplýsingar um sjóðinn

Frjálsi lífeyrissjóðurinn skiptist í fjórar séreignardeildir, eina tryggingadeild og eina sameiginlega deild sem tekur við iðgjöldum frá launagreiðendum. Sameiginlega deildin ráðstafar iðgjöldum á deildir sjóðsins í samræmi við samninga sjóðfélaga. Hlutverk sjóðsins er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins og með hliðsjón af lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða. Frjálsi lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Reikningsskilaaðferðir

2.1 Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög nr. 3/2006 um ársreikninga og Reglur Fjármálaeftirlitsins nr. 335/2015 um ársreikninga lífeyrissjóða. Í undantekningartilfellum er vikið frá framsetningarformi samkvæmt viðauka 1 í reglunum, þegar upphæðir undirliða teljast óverulegar og eru þær þá felldar inn í aðra undirliði. Hér fyrir neðan er gerð grein fyrir helstu reikningsskilaaðferðum.

2.2 Starfrækslu- og framsetningargjaldmiðill

Ársreikningurinn er settur fram í þúsundum íslenskra króna, sem er bæði starfrækslugjaldmiðill og framsetningargjaldmiðill lífeyrissjóðsins.

2.3 Mat og ákvarðanir

Við gerð reikningsskila þurfa stjórnendur, í samræmi við lög um ársreikninga, að taka ákvarðanir, meta og draga ályktanir sem hafa áhrif á eignir og skuldir á reikningsskiladegi, upplýsingar í skýringum og tekjur og gjöld. Við mat og ályktanir er byggt á reynslu og ýmsum öðrum þáttum sem taldir eru viðeigandi og mynda grundvöll þeirra ákvarðana sem teknar eru um bókfært verð eigna og skulda sem ekki liggur fyrir með öðrum hætti. Breytingar á reikningshaldslegu mati eru færðar á því tímabili sem þær eiga sér stað.

2.4 Iðgjöld

Iðgjöld sjóðfélaga og launagreiðenda eru bókfærð þegar þau skapa kröfu á sjóðinn. Ógreidd iðgjöld í lok ársins eru færð til eignar sem krafa á launagreiðendur.

2.5 Lífeyrir

Undir lífeyri falla greiðslur séreignardeilda og tryggingadeilda til sjóðfélaga og skiptast þær í ellilífeyri, makalífeyri, örorkulífeyri, barnalífeyri og annan lífeyri. Jafnframt eru viðbótariðgjöld sem ráðstafað er inn á lán eða til öflunar íbúðarhúsnæðis. Auk þess beinn kostnaður sem fellur til vegna örorkulífeyrisúrskurða og gjalds til starfsendurhæfingarsjóðs.

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur

Undir þennan lið eru færðar allar fjárfestingartekjur sjóðsins að frádrögnum öllum fjárfestingargjöldum.

Viðskipti í öðrum myntum en íslenskum krónum eru umreiknuð yfir í íslenskar krónur á gengi viðskiptadags. Gengismunur sem myndast við greiðslu og innheimtu krafna er færður á Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris sem og áfallinn gengismunur á eignir í lok árs.

a) Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

Undir hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum fellur arður af hlutabréfum, söluhagnaður og sölutap svo og óinnlestur gengismunur af hlutabréfum og sjóðum, bæði vegna breytinga á gangvirði bréfanna og gengi gjaldmiðla.

b) Hreinar tekjur af skuldabréfum

Þessi liður samanstendur af tekjum af fjárfestingum sjóðsins í skuldabréfum, að frádrögnum gjöldum vegna slíkra fjárfestinga, annarra en gjalda sem skýrt er frá í skýringu nr. 5.5 um fjárfestingargjöld.

Hér eru færðar vaxtatekjur, verðbætur og lántökuþóknunar af skuldabréfum, hagnaður og tap af sölu skuldabréfa, breytingar á gangvirði til hækkunar og lækkunar og hliðstæðar tekjur og gjöld.

Hér undir er einnig færð varúðarniðurfærsla skuldabréfa vegna tapshættu sem er fyrir hendi á reikningsskiladegi.

Skýringar

2.6 Hreinar fjárfestingartekjur, frh.

c) Fjárfestingargjöld

Undir þennan lið eru færð hluti þóknunar til rekstraraðila fyrir umsjón og starfrækslu sjóðsins í samræmi við rekstrarsamning þar um. Laun starfsmanna rekstraraðila sem sinna daglegum rekstri og eignastýringu sjóðsins eru innifalin í umsýsluþóknun sem er greidd til rekstraraðila samkvæmt samningi.

2.7 Rekstrarkostnaður

Undir þennan lið fellur allur kostnaður vegna reksturs sjóðsins, annar en sá hluti þóknunar til rekstraraðila fyrir umsjón og starfrækslu sjóðsins sem færður er meðal fjárfestingargjalda. Kostnaðurinn er færður til gjalda þegar hann fellur til.

2.8 Fjárfestingar

Fjárfestingar eru fjármálagerningar í skilningi laga. Fjárfestingar sjóðsins samanstanda af eignarhlutum í félögum og sjóðum, skuldabréfum og bundnum bankainnstæðum.

Stjórnendur ákvarða flokkun fjárfestinga þegar þær eru færðar í upphafi og yfirfara þessa flokkun á hverjum reikningsskiladegi.

a) Matsaðferðir fjárfestinga

Fjármálagerningar, aðrir en útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem haldið er til gjalddaga, eru metnir á gangvirði í samræmi við settar reikningsskilareglur. Útlán til sjóðfélaga og skuldabréf sem sjóðurinn tilgreinir að verði haldið til gjalddaga eru færð á afskrifuðu kostnaðarverði miðað við upphaflega ávöxtunarkröfu.

Gangvirði fjármálagerninga sem skráðir eru á skipulegum verðbréfamarkaði er markaðsverð í lok tímabils, en gangvirði annarra fjárfestinga í þessum flokki byggist á verðmatsaðferðum sem lýst er í skýringu nr. 7.4. Í þeirri skýringu eru jafnframt upplýsingar um stigskiptingu gangvirðis samkvæmt verðmatsaðferðum.

b) Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru hlutabréf og hlutdeildarskírteini verðbréfasjóða. Þessi flokkur fjárfestinga er færður á gangvirði.

c) Skuldabréf

Undir skuldabréf eru færð öll skuldabréf, bæði verðbréf sem eru á afskrifuðu kostnaðarverði og gangvirði. Undir þennan flokk falla jafnframt útlán. Skuldabréf og útlán á afskrifuðu kostnaðarverði eru færð með áföllnum vöxtum, verðbótum og gengismun á reikningsskiladegi. Verðbætur miðast við viðeigandi vísitölu næsta mánaðar eftir lok uppgjörstímabils. Í skýringu nr. 7.2 er gerð nánari grein fyrir skiptingu skuldabréfa eftir reikningshaldslögri meðhöndlun.

d) Niðurfærsla skuldabréfa og útlána

Við mat á útlánnum og skuldabréfum sem færð eru á afskrifuðu kostnaðarverði er tekið tillit til þeirrar tapsáhættu sem kann að vera fyrir hendi á reikningsskiladegi í samræmi við settar reikningsskilareglur. Varúðarframlög vegna tapsáhættunnar eru færð á niðurfærslureikning sem dreginn er frá stöðu skuldabréfa og útlána til sjóðfélaga á reikningsskiladegi.

e) Bundnar bankainnstæður

Undir bundnar bankainnstæður er færður sá hluti innlána í bönkum sem bundin eru til lengri tíma en þriggja mánaða.

2.9 Kröfur

Kröfur eru færðar á gangvirði við upphaflega skráningu í bókhald. Á hverjum reikningsskiladegi eru kröfur metnar með hliðsjón af tapsáhættu og færðar í afskriftarreikning samkvæmt niðurstöðu slíks mats. Varúðarniðurfærslan er færð til lækkunar á viðkomandi lið í efnahagsreikningi og gjaldfærð undir önnur gjöld í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu líffeyris.

2.10 Handbært fé

Handbært fé er fært í efnahagsreikningi á gangvirði. Handbært fé samkvæmt sjóðstreymi samanstendur af óbundnum bankainnstæðum í íslenskum krónum og erlendum gjaldmiðlum.

Skýringar

2.11 Skuldbindingar

Skuldbindingar eru færðar upp í efnahagsreikningi ef líklegt þykir að sjóðurinn verði fyrir fjárhagslegum útgjöldum í framtíðinni vegna liðins atburðar eða viðskipta og hægt er að meta fjárhæð þeirra með áreiðanlegum hætti.

2.12 Erlendir gjaldmiðlar

Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru færð á gildandi gengi þess dags sem viðskiptin fara fram. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru færðar miðað við gengi á reikningsskiladegi. Gengismunur sem myndast er færður meðal fjárfestingartekna. Meðalkaupgengi Seðlabanka Íslands og gengi í lok tímabilsins var eftirfarandi:

	Mynt	Meðalgengi		Lokagengi	
		2019	2018	31.12.2019	31.12.2018
Evra.....	EUR	136,92	127,37	135,45	132,86
Bandaríkjadalur.....	USD	122,35	108,12	120,81	116,05
Japanskt jen.....	JPY	1,12	0,98	1,11	1,05
Norsk króna.....	NOK	13,89	13,27	13,73	13,36
Sænsk króna.....	SEK	12,93	12,42	12,96	12,98
Dönsk króna.....	DKK	18,34	17,09	18,13	17,79

2.13 Áhættustjórnun

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur sett sér áhættustefnu og áhættustýringarstefnu þar sem áhætta er skilgreind og helstu áhættuþáttum í starfsemi sjóðsins er lýst og hvernig stýringu á þeim er háttað. Engir framvirkir gjaldeyrisskiptasamningar, valréttir eða afleiðusamningar eru í gildi hjá sjóðnum.

Skýringar

3. Iðgjöld

3.1 Iðgjöld

Í ársreikningi sjóðsins eru iðgjöld færð til tekna í yfirliti um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris þegar bæði greiðslur og skilgreinar hafa borist sjóðnum en þá hafa réttindi eða séreign áunnist fyrir sjóðfélaga.

Iðgjöld sjóðfélaga eru greidd inn á sameiginlegan iðgjaldareikning Frjálsa lífeyrissjóðsins óháð því í hvaða deild sjóðfélagar eru. Daglegt uppgjör fer fram á milli iðgjaldareikningsins og deilda sjóðsins sem felur í sér að greiðslur eru millifærðar af iðgjaldareikningi yfir á bankareikninga viðkomandi deilda í samræmi við samninga sjóðfélaga.

Þann 31. desember 2019 var staðan á sameiginlegum iðgjaldareikningi sjóðsins 386,6 milljónir kr.

Í tryggingadeild sjóðsins hafa iðgjöld vegna ársins 2019 eða eldri tímabila, sem voru greidd og/eða skráð eftir að uppgjörinu lauk, verið bókfærð að fjárhæð 433,9 milljónir kr.

Einnig eru iðgjöld trygginga- og/eða áætlun vegna skilgreina sem hafa borist en hafa ekki verið greiddar þegar uppgjörinu lauk. Í lok ársins eru áætluð iðgjöld trygginga- og/eða áætlun vegna ógreiddra skilgreina 890,8 milljón kr.

Ógreiddar skilgreinar séreignardeilda í lok ársins nema 395,6 milljónum kr. en ekki er áætlað fyrir þeim í iðgjöldum því þær mynda ekki séreign fyrir sjóðfélaga fyrr en þær greiðast eftir uppgjörarárið.

3.2 Iðgjöld greinast þannig:

	2019	2018
Lágmarksiðgjöld	17.468.478	16.200.882
Viðbótariðgjöld	3.388.620	3.302.364
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(43.028)	(93.417)
Sérstök aukaframlög	156.396	198.676
	<u>20.970.466</u>	<u>19.608.505</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2019
Lágmarksiðgjöld	7.246.655	1.078.237	2.099.968	118.317	6.925.301	17.468.478
Viðbótariðgjöld	2.295.984	481.972	550.729	59.935	0	3.388.620
Réttindaflutningur og endurgreiðslur	(2.462.661)	1.270.641	1.131.432	27.147	(9.587)	(43.028)
Sérstök aukaframlög	0	0	0	0	156.396	156.396
	<u>7.079.978</u>	<u>2.830.850</u>	<u>3.782.129</u>	<u>205.399</u>	<u>7.072.110</u>	<u>20.970.466</u>

4. Lífeyrir

4.1 Lífeyrir greinist þannig:

	2019	2018
Ellilífeyrir	2.848.870	2.426.472
Barnalífeyrir	25.680	21.212
Makalífeyrir	59.835	56.683
Örorkulífeyrir	441.171	348.193
Annar lífeyrir	221.930	232.124
	<u>3.597.486</u>	<u>3.084.684</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2019
Ellilífeyrir	1.211.193	190.950	1.109.256	0	337.471	2.848.870
Barnalífeyrir	0	0	0	0	25.680	25.680
Makalífeyrir	0	0	0	0	59.835	59.835
Örorkulífeyrir	6.377	1.030	7.583	0	426.181	441.171
Annar lífeyrir	160.917	29.519	31.494	0	0	221.930
	<u>1.378.487</u>	<u>221.499</u>	<u>1.148.333</u>	<u>0</u>	<u>849.167</u>	<u>3.597.486</u>

Skýringar

4.2 VIRK - Starfsendurhæfingarsjóður

	2019	2018
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	114.681	114.019

Samkvæmt lögum nr. 60/2012 um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða skulu lífeyrissjóðir inna af hendi sérstakt gjald til starfsendurhæfingarsjóðs vegna sjóðfélaga sem nemur sömu fjárhæð og greidd hefur verið til þess sama starfsendurhæfingarsjóðs af atvinnurekendum sem greiða til sjóðsins. Atvinnurekendur greiða til starfsendurhæfingarsjóðs 0,10% af iðgjaldsstofni á hverjum tíma.

4.3 Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

	2019	2018
Aðkeypt þjónusta vegna örorkumats	6.303	10.435

4.4 Viðbótariðgjöldum ráðstafað inn á höfuðstól lána

Útgreiðsla séreignarsparnaðar á grundvelli bráðabirgðaákvæðis laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og sem ráðstafa á inn á lán nemur 812,7 milljónum kr. fyrir árið 2019. Þar af eru 21,8 milljónir kr. ógreiddar í lok ársins og er fjárhæðin skuldfærð í efnahagsreikningi. Samkvæmt bráðabirgðaákvæðinu er réttthafa séreignarsparnaðar heimilt að nýta viðbótariðgjald, vegna launagreiðslna á tímabilinu 1. júlí 2014 til 30. júní 2021, til greiðslu inn á höfuðstól lána sem tekin eru vegna öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Samsvarandi fjárhæð vegna ársins 2018 nemur 772,5 milljónum kr.. Þar af voru 30,2 milljónir kr. ógreiddar í lok ársins.

Auk þessa hafa lög nr. 111/2016 um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð tekið gildi frá og með 1. júlí 2017. Lögin heimila réttthafa séreignarsparnaðar að nýta viðbótariðgjald, sem greitt er á samfelldu tíu ára tímabili, eftir gildistöku laganna, að tilteknu hámarki á ári, með því að;

- verja uppsöfnuðu iðgjaldi til kaupa á fyrstu íbúð og/eða
- ráðstafa iðgjaldi inn á höfuðstól lána sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð

Þá er réttthafa heimilt að nýta iðgjald sem afborgun inn á óverðtryggt lán, sem tryggt er með veði í fyrstu íbúð, og sem greiðslu inn á höfuðstól þess eftir því sem náð er er kveðið á um í lögum.

Geta þeir aðilar sem keyptu sína fyrstu íbúð á tímabilinu 1. júlí 2014 til og með 30. júní 2017 nýtt sér úrræðið, jafnvel þótt viðkomandi hafi þegar nýtt sér skattfrjálssar útgreiðslur viðbótarlífeyrissparnaðar til húsnæðissparnaðar eða til að greiða inn á lán.

Heimild einstaklings takmarkast við allt að 4% framlag réttthafa og allt að 2% framlag launagreiðanda að hámarki samanlagt 500 þús. kr. á almanaksári skv. báðum úrræðum. Hjá hjónum og einstaklingum, sem uppfylla skilyrði til samsköttunar skv. 3. mgr. 62. gr. laga nr. 90/2003, takmarkast heimildin við sömu forsendur en að hámarki samanlagt 750 þús. kr. á almanaksári skv. lögum um úrræði vegna öflunar íbúðarhúsnæðis til eigin nota. Hins vegar samkvæmt lögum um stuðning til kaupa á fyrstu íbúð þá eiga fjárhæðatakmarkanir, hjá hjónum eða einstaklingum sem uppfylla skilyrði til samsköttunar, ekki við. Greiðsla inn á lán getur þó aldrei numið hærri fjárhæð en sem nemur inneign réttthafa vegna greiddra iðgjalda á hverjum tíma. Jafnframt má framlag réttthafa ekki vera lægra en framlag launagreiðanda.

Skýringar

5. Hreinar fjárfestingatekjur

5.1 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum greinast þannig:

	2019	2018
Gangvirðismunur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	18.871.304	(3.995.570)
Gengismunur vegna erlendra gjaldmiðla	1.083.816	3.757.408
Arður af hlutabréfum	998.651	657.662
Endurgreidd umsýsluþóknun sjóða	79.797	39.965
	21.033.568	459.465

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2019
Gangvirðismunur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	12.918.396	720.138	94.416	71.487	5.066.867	18.871.304
Gengismunur v. erlendra gjaldmiðla ...	839.534	34.355	115	4.017	205.795	1.083.816
Arður af hlutabréfum	640.651	49.842	3.206	1.696	303.256	998.651
Endurgreidd umsýsluþóknun sjóða	57.356	3.353	2.105	366	16.617	79.797
	14.455.937	807.688	99.842	77.566	5.592.535	21.033.568

5.2 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum, sundurliðaðar niður á 20 stærstu fjárfestingar, greinast þannig:

Gangvirðismuni af eignarhlutum í félögum og sjóðum skipt niður á 20 stærstu fjárfestingar í stærðarröð. Miðað er við meðalstöðu eigna í upphafi og lok ársins 2019.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2019
SSgA World IDX EQ-I -EUR.....	1.061.960	150.870	0	16.574	1.126.225	2.355.629
SSgA World IDX EQ-I -USD.....	1.106.984	63.557	0	7.089	431.854	1.609.484
Marel hf.....	1.925.972	136.359	0	11.819	1.016.803	3.090.953
Katla Fund Global Value	1.157.211	34.147	0	4.098	282.166	1.477.622
Wellington Global Equity Research A . Capital Group New Perspective Fund - LUX (USD)	1.102.552	37.379	0	4.407	247.830	1.392.168
Stefnir - ÍS 15.....	729.532	35.674	0	4.063	258.558	1.027.827
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður millilangur.....	481.163	15.202	0	832	147.718	644.915
SSgA North America Enhanced Equity Fund.....	118.981	9.798	23.443	0	0	152.222
Jarðvarmi slhf. (HS Orka).....	1.042.391	0	0	0	0	1.042.391
Stryx World Growth USD I.....	443.582	17.731	0	183	181.625	643.121
JP Morgan Liq Funds - EUR Liquidity Fund.....	539.099	20.721	0	2.450	153.216	715.486
Reitir fasteignafélag hf.....	(5.859)	(240)	0	(18)	(1.721)	(7.838)
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	(6.109)	(653)	0	28	(2.501)	(9.235)
JPMorgan Liquidity Fuinds.....	432.701	29.557	0	2.518	186.306	651.082
Stefnir ÍS 5.....	13.396	4.512	67	555	15.507	34.037
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður langur...	246.056	20.782	0	4.827	184.108	455.773
Hagar hf.....	125.462	23.831	0	0	0	149.293
Arion banki hf.....	(69.689)	(5.391)	0	(349)	(42.899)	(118.328)
Wellington Global Quality Growth fund (USD)	212.669	12.174	0	1.343	91.734	317.920
Önnur félög og sjóðir.....	266.968	14.447	0	1.657	103.030	386.102
	1.993.374	99.681	70.906	9.411	687.308	2.860.680
	12.918.396	720.138	94.416	71.487	5.066.867	18.871.304

Skýringar

5.2 Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum, sundurliðað niður á 20 stærstu fjárfestingar, greinast þannig, frh.

Gangvirðismuni af eignarhlutum í félögum og sjóðum skipt niður á 20 stærstu fjárfestingar í stærðarröð. Miðað er við meðalstöðu eigna í upphafi og lok samanburðarársins 2018.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2018
SSgA North America						
Enhanced Equity Fund.....	(432.969)	0	0	0	0	(432.969)
SSgA World IDX EQ-I -EUR.....	(199.149)	(23.693)	0	(2.590)	(157.245)	(382.677)
Katla Fund Global Value.....	(517.115)	(15.189)	0	(2.037)	(126.089)	(660.430)
Wellington Global Equity						
Research A.....	(396.308)	(12.350)	0	(1.661)	(79.280)	(489.599)
Stefnir - ÍS 15.....	(11.040)	1.860	0	135	9.784	739
Marel hf.....	302.335	22.354	0	3.502	183.137	511.328
SSgA World IDX EQ-I -USD.....	(231.598)	(18.134)	0	(2.847)	(121.109)	(373.688)
Stefnir						
- Ríkisverðbréfasjóður millilangur.....	125.839	11.284	28.247	0	0	165.370
JPMorgan Liquidity Funds.....	21.860	4.881	50	298	23.318	50.407
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður langur...	102.165	19.331	0	0	2.312	123.808
Reitir fasteignafélag hf.....	(192.482)	(16.183)	0	(1.134)	(120.331)	(330.130)
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	(227.143)	(16.078)	0	(1.335)	(103.996)	(348.552)
Icelandair Group hf	(529.610)	(39.163)	0	(3.125)	(289.203)	(861.101)
Capital Group New						
Perspective Fund - LUX (USD).....	(180.862)	(8.636)	0	(971)	(63.745)	(254.214)
Stryx World Growth USD I.....	7.857	(597)	0	(98)	(1.946)	5.216
Stefnir - ÍS 5	(88.881)	(5.229)	0	(609)	(90.846)	(185.565)
Hagar hf.....	255.598	18.386	0	1.352	151.945	427.281
Jarðvarmi slhf. (HS Orka)	162.179	6.483	0	67	66.404	235.133
Stefnir - Lausafjár sjóður.....	35.340	3.308	11.559	154	17.479	67.840
Montanaro European Smaller						
Companies Fund.....	(100.207)	(1.878)	0	(298)	(16.473)	(118.856)
Önnur félög og sjóðir.....	(904.805)	(23.331)	20.745	(2.907)	(234.613)	(1.144.911)
	(2.998.996)	(92.574)	60.601	(14.104)	(950.497)	(3.995.570)

5.3 Hreinar tekjur af skuldabréfum greinast þannig:

	2019	2018
Vextir, verðbætur og gangvirðismunur af skuldabréfum	10.269.983	9.943.321
Gengismunur vegna erlendra gjaldmiðla	242.923	419.712
Niðurfærsla skuldabréfa	8.727	0
	10.521.633	10.363.033

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2019
Vextir, verðbætur og gangvirðismunur af skuldabréfum	4.075.095	863.397	1.880.747	13.833	3.436.911	10.269.983
Gengismunur vegna erlendra mynta ...	146.283	12.186	4.821	(99)	79.732	242.923
Niðurfærsla skuldabréfa	15.085	(3.865)	(3.066)	0	573	8.727
	4.236.463	871.718	1.882.502	13.734	3.517.216	10.521.633

Skýringar

5.4 Hreinar tekjur af skuldabréfum flokkaðar eftir matsaðferðum greinast þannig:

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2019
Skuldabréf með ríkisábyrgð	1.651.659	324.474	459.079	10.486	1.463.081	3.908.779
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga ..	125.300	29.745	108.159	762	100.514	364.480
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	1.080.651	326.269	891.677	65	702.311	3.000.973
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	681.026	49.336	76.651	0	623.857	1.430.870
Önnur verðbréf	697.827	141.894	346.936	2.421	627.453	1.816.531
	4.236.463	871.718	1.882.502	13.734	3.517.216	10.521.633

	Gangvirði	Kostnaðar- virði	Samtals 2019	Gangvirði	Kostnaðar- virði	Samtals 2018
Skuldabréf með ríkisábyrgð	4.884.502	(975.723)	3.908.779	3.627.450	1.053.031	4.680.481
Skuldabréf sveitarfélaga	364.480	0	364.480	119.110	0	119.110
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	3.000.973	0	3.000.973	2.321.766	0	2.321.766
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	0	1.430.870	1.430.870	0	1.523.878	1.523.878
Önnur verðbréf	1.816.531	0	1.816.531	1.717.798	0	1.717.798
	10.066.486	455.147	10.521.633	7.786.124	2.576.909	10.363.033

Öll skuldabréf sjóðsins eru metin á markaðsvirði að undanskyldum íbúðarbréfum Tryggingadeildar sjóðsins sem eru metin að stórum hluta á kostnaðarverði. Fasteignaveðtryggð skuldabréf eru metin með áföllnum vöxtum og verðbótum hjá öllum deildum sjóðsins.

Breyting á niðurfærslu skuldabréfa greinist þannig:

	2019	2018
Niðurfærsla í upphafi árs	144.255	144.255
Breyting á niðurfærslu á árinu	(8.727)	0
Niðurfærsla í lok árs	135.528	144.255

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2019
Niðurfærsla í upphafi árs	73.752	613	3.489	0	66.401	144.255
Breyting á niðurfærslu á árinu	(15.085)	3.865	3.066	0	(573)	(8.727)
Niðurfærsla í lok árs	58.667	4.478	6.555	0	65.828	135.528

Skýringar

5.5 Fjárfestingargjöld greinast þannig:

	Bein fjárf.gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf.gjöld	Fjárf.gjöld Samtals	Meðalstaða eigna í sjóðum	Hlutfall fjárf.gjalda af meðaleign
Fjárfestingargjöld 2019:					
Innlendir verðbréfasjóðir	0	39.040	39.040	4.821.939	0,8%
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	56.812	56.812	5.588.449	1,0%
Innlendir fagfjárfestingsjóðir	0	142.391	142.391	8.589.173	1,7%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	357.554	357.554	52.198.149	0,7%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	0	1.129	1.129	69.445	1,6%
Kaup- og sölubóknarir vegna verðbréfavíðskipta	31.299		31.299		
Vörslubóknun	39.488		39.488		
Umsýslubóknun (40%)	246.683		246.683		
	317.470	596.926	914.396	71.267.155	

	Bein fjárf.gjöld	Áætluð og reiknuð fjárf.gjöld	Fjárf.gjöld Samtals	Meðalstaða eigna í sjóðum	Hlutfall fjárf.gjalda af meðaleign
Fjárfestingargjöld 2018:					
Innlendir verðbréfasjóðir	0	46.193	46.193	5.466.581	0,8%
Innlendir fjárfestingarsjóðir	0	65.529	65.529	6.052.281	1,1%
Innlendir fagfjárfestingsjóðir	0	188.584	188.584	8.008.888	2,4%
Erlendir verðbréfasjóðir	0	249.620	249.620	37.228.568	0,7%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	0	1.849	1.849	113.582	1,6%
Kaup- og sölubóknarir vegna verðbréfavíðskipta	19.287		19.287		
Vörslubóknun	61.100		61.100		
Umsýslubóknun (40%)	232.299		232.299		
	312.686	551.775	864.461	56.869.900	

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2019
Bein fjárfestingargjöld:						
Kaup- og sölubóknarir vegna verðbréfavíðskipta	15.340	2.321	3.124	211	10.303	31.299
Vörslubóknun	18.845	2.641	5.000	97	12.905	39.488
Umsýslubóknun (40%)	123.043	16.180	30.536	594	76.330	246.683
Önnur fjárfestingargjöld	0	0	0	0	0	0
	157.228	21.142	38.660	902	99.538	317.470
Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld:						
Innlendir verðbréfasjóðir	30.879	4.125	3.419	1	616	39.040
Innlendir fjárfestingarsjóðir	40.819	1.740	1.798	413	12.042	56.812
Innlendir fagfjárfestingsjóðir	82.285	6.865	4.623	475	48.143	142.391
Erlendir verðbréfasjóðir	272.723	10.489	6	1.150	73.186	357.554
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	936	32	0	0	161	1.129
	427.642	23.251	9.846	2.039	134.148	596.926
Fjárfestingargjöld samtals	584.870	44.393	48.506	2.941	233.686	914.396

5.5 Fjárfestingargjöld greinast þannig, frh.:

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Samtals 2019
Meðalstaða eigna í sjóðum:						
Innlendir verðbréfasjóðir	3.798.651	506.281	422.081	206	94.720	4.821.939
Innlendir fjárfestingarsjóðir	3.470.552	308.726	569.847	49.355	1.189.969	5.588.449
innlendir fagfjárfestingsjóðir	4.907.207	417.722	377.973	27.667	2.858.604	8.589.173
Erlendir verðbréfasjóðir	36.422.001	2.001.647	2.960	218.622	13.552.919	52.198.149
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	57.540	1.984	0	0	9.921	69.445
Meðalstaða eigna í sjóðum:	48.655.951	3.236.360	1.372.861	295.850	17.706.133	71.267.155

Hlutfall áætlaðra fjárfestingargjalda af meðalstöðu eigna í sjóðum

Innlendir verðbréfasjóðir	0,8%	0,8%	0,8%	0,5%	0,7%	0,8%
Innlendir fjárfestingarsjóðir	1,2%	0,6%	0,3%	0,8%	1,0%	1,0%
innlendir fagfjárfestingsjóðir	1,7%	1,6%	1,2%	1,7%	1,7%	1,7%
Erlendir verðbréfasjóðir	0,7%	0,5%	0,2%	0,5%	0,5%	0,7%
Aðrir erlendir sjóðir um sameiginlega fjárfestingu	1,6%	1,6%	0,0%	0,0%	1,6%	1,6%
	0,9%	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%	0,8%

5.6 Þóknun til rekstraraðila

Þóknun til rekstraraðila fyrir umsjón og starfrækslu sjóðsins á árinu 2019 nam 656,2 milljónum kr. og er hún í samræmi við rekstrarsamning þar um. Umsýsluþóknun nam 616,7 milljónum kr. eða 0,24% af meðalstöðu hreinnar eignar sjóðsins og vörsluþóknun nam 39,5 milljónum kr. Umsýsluþóknunin er gjaldfærð á meðal fjárfestingargjalda 246,7 milljónir kr. og meðal rekstrarkostnaðar 370 milljónir kr. Vörsluþóknun er að fullu gjaldfærð á meðal fjárfestingargjalda. Laun starfsmanna rekstraraðila sem sinna daglegum rekstri og eignastýringu sjóðsins eru innifalin í umsýsluþóknun sem er greidd til rekstraraðila samkvæmt samningi. Önnur fjárfestingargjöld eru 31,3 milljónir kr. og fjárfestingargjöld alls 317,5 milljónir kr. Annar rekstrarkostnaður sjóðsins er 118,6 milljónir kr. og rekstrarkostnaður alls 488,6 milljónir kr.

Samsvarandi þóknun vegna 2018 nam 641,8 milljónum kr. Umsýsluþóknun nam 580,7 milljónum kr. eða 0,26% af meðalstöðu hreinnar eignar sjóðsins og vörsluþóknun nam 61,1 milljón kr. Umsýsluþóknunin var gjaldfærð á meðal fjárfestingargjalda 232,3 milljónir kr. og meðal rekstrarkostnaðar 348,4 milljónir kr. Vörsluþóknunin er að fullu gjaldfærð á meðal fjárfestingargjalda. Önnur fjárfestingargjöld eru 19,3 milljónir kr. og fjárfestingargjöld alls 312,7 milljónir kr. Annar rekstrarkostnaður sjóðsins var 84,2 milljónir kr. og rekstrarkostnaður alls 432,7 milljónir kr.

5.7 Áætlaður kostnaður vegna sjóða sem fjárfest hefur verið í

Við mat á áætluðum kostnaði sjóða sem fjárfest hefur verið í á árinu 2019 er tekið tillit til viðvarandi gjalda og árangurstengdra þóknana hjá annars vegar verðbréfa- og fjárfestingarsjóðum og hins vegar hjá fagfjárfestingsjóðum sem eru á lista hjá Fjármálaeftirlitinu dags. 3. og 11. janúar 2020. Áætlaður kostnaður eru viðvarandi gjöld byggð á útgjöldum sjóðanna vegna ársins 2019 að teknu tilliti til afsláttar. Umsýslukostnaður sjóðanna er innifalinn í hreinum tekjum (gjöldum) af eignarhlutum í félögum og sjóðum meðal hreinna fjárfestingartekna og afslátturinn sem lífeyrissjóðurinn fær er tekjufærður undir sama lið. Einnig er ávöxtun sem fyrr birt að frádregnum þessum kostnaði. Við mat á hlutdeild lífeyrissjóðsins í kostnaði er miðað við meðalstöðu ársins í viðkomandi sjóði. Meðalstaðan er reiknuð miðað við eign lífeyrissjóðsins í lok hvers ársfjórðungs.

Skýringar

6. Rekstrarkostnaður

6.1 Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður greinist þannig:

	2019	2018
Umsýslubóknun (60%)	370.024	348.449
Laun og launatengd gjöld	60.302	21.797
Áhættustjóri	4.802	4.536
Innri endurskoðun	2.550	0
Endurskoðun	8.200	7.850
Aðkeypt þjónusta	12.661	22.915
Eftirlitsgjöld	18.177	17.333
Annar rekstrarkostnaður	11.877	9.814
	488.593	432.694

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 2019
Umsýslubóknun (60%)	184.566	24.270	45.804	891	114.493	370.024
Laun og launatengd gjöld	30.067	3.968	7.462	145	18.660	60.302
Áhættustjóri	2.410	313	584	12	1.483	4.802
Innri endurskoðun	1.264	172	314	7	793	2.550
Endurskoðun	4.097	534	1.018	19	2.532	8.200
Aðkeypt þjónusta	5.519	644	928	18	5.552	12.661
Eftirlitsgjöld	9.069	1.172	2.277	41	5.618	18.177
Annar rekstrarkostnaður	5.610	727	1.395	25	4.120	11.877
	242.602	31.800	59.782	1.158	153.251	488.593

6.2 Laun stjórnar, endurskoðunarnefndar og framkvæmdastjóra greinast þannig:

	2019	2018
Ásdís Eva Hannesdóttir, formaður stjórnar	4.805	3.392
Magnús Pálmi Skúlason, varaformaður stjórnar	2.402	1.962
Anna Sigríður Halldórsdóttir, stjórnarmaður og í endurskoðunarnefnd	3.141	2.635
Elías Jónatansson, stjórnarmaður	2.277	1.962
Elín Þórðardóttir, stjórnarmaður og formaður endurskoðunarnefndar	3.872	3.219
Halldór Friðrik Þorsteinsson, stjórnarmaður	2.402	1.145
Jón Guðni Kristjánsson, stjórnarmaður og í endurskoðunarnefnd	3.141	2.304
Varamenn í stjórn og fyrrverandi stjórnarmenn	1.122	2.495
Arnaldur Loftsson, framkvæmdastjóri	23.374	0
	46.536	19.114

Lífeyrissjóðurinn greiddi í fyrsta sinn laun framkvæmdastjóra en þau höfðu áður verið greidd af rekstraraðila. Á móti lækkaði umsýslubóknun sjóðsins sem greidd er til rekstraraðila. Auk ofangreindra launa fékk framkvæmdastjóri greiddar kr. 1.084 þúsundir kr. fyrir setu í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða. Þessi laun voru ekki greidd af lífeyrissjóðnum sjálfum. Einstaklingar í stjórn og endurskoðunarnefnd hafa ekki verið tilnefndir til setu í nefndum eða stjórnnum af hálfu lífeyrissjóðsins.

Skýringar

6.3 Þóknanir til endurskoðenda greinast þannig:

	2019	2018
Endurskoðun ársreiknings (Deloitte ehf.)	5.300	4.650
Könnun árshlutareikninga (KPMG ehf./Deloitte ehf.)	2.900	3.200
Önnur þjónusta og útlagður kostnaður (Deloitte ehf.)	0	1.643
	<u>8.200</u>	<u>9.493</u>

6.4 Þóknanir til endurskoðenda v. innri endurskoðunar (Deloitte ehf.):

	2019	2018
Innri endurskoðun sjóðsins	2.550	0
	<u>2.550</u>	<u>0</u>

Á árinu 2019 var gerður samningur við Deloitte ehf. um að annast innri endurskoðun á sjóðnum. Innri úttekt á sjóðnum var framkvæmd af innri endurskoðun Arion banka hf. vegna ársins 2018, þóknun til innri endurskoðunar var innifalin í umsýslukostnaði sjóðsins til bankans.

6.4 Þóknanir til tryggingastærðfræðings greinast þannig:

	2019	2018
Útreikningar á tryggingafræðilegri stöðu	1.597	1.512
Önnur þjónusta	713	10.160
	<u>2.310</u>	<u>11.672</u>

Skýringar

7. Fjárfestingar

7.1 Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig:

	31.12.2019			31.12.2018		
	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð	Gangvirði	Eignarhlutur	Kostnaðarverð
Skráð innlend hlutabréf						
Arion banki hf.	3.123.920	2,00%	2.820.158	127.158	0,09%	135.606
Arion banki hf - SDR	340.471	2,17%	362.440	264.101	0,15%	362.440
Eimskipafélag Íslands hf	0	0,00%	0	404.011	0,95%	518.884
Hagar hf.	1.388.473	2,61%	1.410.499	1.878.843	3,32%	1.794.237
Iceland Seafood International hf.	1.234.199	4,85%	930.408	774.754	3,83%	608.577
Icelandair Group hf	1.166.326	2,84%	2.734.063	1.461.480	3,05%	2.713.804
Kvika banki hf	425.870	2,02%	338.895	225.472	1,43%	210.969
Marel hf.	7.327.653	1,55%	3.781.315	4.837.487	1,92%	4.137.416
Festi hf.	1.071.836	2,51%	1.054.166	464.079	1,22%	506.268
Reginn hf.	1.379.491	3,41%	1.552.128	1.045.064	2,71%	1.288.530
Reitir fasteignafélag hf	2.417.572	4,81%	2.120.016	2.012.048	3,88%	1.700.858
Síminn hf	1.185.797	2,39%	768.882	1.126.000	3,25%	1.048.347
Sjóvá-Almennar tryggingar hf	2.340.247	9,01%	1.674.416	1.858.350	9,42%	1.779.372
Skeljungur hf.	1.304.582	7,35%	1.100.085	1.006.356	6,52%	949.451
Tryggingamiðstöðin hf.	0	0,00%	0	315.491	1,79%	354.297
Vátryggingafélag Íslands	1.323.578	6,25%	1.259.440	1.108.823	5,61%	1.121.778
Össur hf. (dk)	80.599	0,02%	40.946	332.199	0,14%	289.211
	26.110.614		21.947.857	19.241.716		19.520.045
Óskráð innlend hlutabréf						
ALDA Credit Fund II slhf	133.560	8,18%	120.000	126.720	8,18%	120.000
ALDA Credit Fund slhf	125.300	6,60%	102.280	120.700	6,60%	102.280
Bakkastakkur slhf (PCC Bakki)	2.725	10,20%	272.478	262.991	9,84%	262.991
Blávarmi GP (Bláa lónið)	369	9,23%	369	0	0,00%	0
Blávarmi slhf. (Bláa lónið)	1.329.374	8,78%	1.769	0	0,00%	0
Edda slhf.	260.790	8,60%	170.846	200.505	8,60%	170.846
Eignarh.fél Lsj. um verðbréfaþing ehf. .	37	0,49%	37	37	0,49%	37
FAST-1 slhf.	62	0,96%	39	62	0,96%	39
Gamli BYR ehf	7	0,00%	7	7	0,00%	7
Glitnir HoldCo ehf. A-hlutir	518	0,00%	527	508	0,00%	527
Horn II slhf.	45.015	5,03%	176.805	465.545	3,72%	176.805
Horn III slhf.	657.139	9,59%	976.432	706.427	11,25%	909.290
HSV eignarhaldsfélag slhf. (HS Veitur) .	1.219.700	13,89%	617.226	277.041	10,76%	335.357
Hvatning slhf (Bláa lónið)	659.768	7,81%	700.000	0	0,00%	0
Innvíðir fjárfestingar slhf	424.828	14,28%	450.316	37.311	15,49%	39.550
Jarðvarmi GP ehf. (HS Orka)	533	10,25%	533	533	10,25%	533
Jarðvarmi slhf. (HS Orka)	3.279.448	9,23%	1.850.863	1.548.244	9,23%	763.719
Kaupþing ehf	50	0,00%	4.634	50	0,00%	4.634
Kjölfesta slhf	207.462	9,25%	218.519	197.140	9,25%	218.519
Landsbréf -						
Veðskuldabréfasjóður slhf.	34.718	5,72%	20.315	412.205	6,89%	345.559
LBI ehf	173	0,00%	160	170	0,00%	160
Loðnuvinnslan hf	643	0,01%	113	643	0,01%	113
SF V slhf.	83.207	5,05%	24.189	80.396	5,05%	24.189
SF VI slhf (Verne Global)	550.047	12,72%	794.026	559.011	12,72%	794.026
SÍA II GP hf.	300	7,50%	300	300	7,50%	300
SÍA II slhf.	114.206	7,50%	170.023	309.108	7,50%	488.704
SÍA III GP hf.	276	7,60%	304	280	7,60%	304
SÍA III slhf.	579.061	7,60%	606.492	435.290	7,60%	480.778
Skinney - Pinganes hf	5.850	0,05%	2.506	5.850	0,05%	2.506
Stoðir hf	0	0,00%	0	21.059	0,13%	15.316
TFII slhf.	366.780	14,10%	348.650	258.400	18,46%	258.400
Veðskuld II slhf	301	7,12%	282	301	7,12%	282
	10.082.247		7.631.040	6.026.834		5.515.771
Skráð erlend hlutabréf						
BankNordik P/F	0	0,00%	0	541.993	2,81%	43.405
Hlutabréf samtals	36.192.861		29.578.897	25.810.543		25.079.221

Skýringar

7.1 Eignarhlutir í félögum og sjóðum greinast þannig, frh.:

	31.12.2019			31.12.2018		
	Gangvirði	Eignar- hlutur	Kostnaðar- verð	Gangvirði	Eignar- hlutur	Kostnaðar- verð
Innlend hlutdeildarskírteini						
Akta HL1-Hlutdeildarskírteini	297.917	18,43%	300.600	249.450	18,52%	300.600
Alþjóða Fasteignasjóðurinn	30.057	11,03%	52.756	43.093	11,03%	72.740
GAMMA: Iceland Fixed Income Fund ..	792.558	5,45%	599.000	643.596	6,46%	599.000
International Private Equity Fund II LP	55.268	11,22%	575.329	87.870	11,16%	575.329
Júpiter - Fagfjárfestastjóðurinn IHF	0	0,00%	0	364.982	12,75%	410.681
Júpiter Fagfjárf.sjóður TRF	370.125	8,26%	410.681	0	0,00%	0
Landsbréf LEQ UCITS ETF	0	0,00%	0	340.754	13,89%	380.735
ST1	1.332.347	19,58%	1.260.986	634.250	19,10%	555.986
Stefnir - ÍS 15	3.846.222	18,91%	2.597.237	3.425.310	19,34%	2.729.935
Stefnir - ÍS 5	2.224.932	19,29%	1.334.793	1.768.663	17,73%	1.286.966
Stefnir - Íslenski Athafnasjóðurinn I	32.529	10,39%	7.824	37.238	10,77%	9.539
Stefnir - Lausafjársgjóður	177.719	1,11%	176.829	1.481.740	6,44%	1.468.498
Stefnir - Ríkisverðbréfasj. langur	1.966.737	16,48%	686.736	1.917.444	16,17%	718.794
Stefnir - Ríkisverðbréfasj. millilangur ..	2.688.147	19,00%	1.300.564	2.635.924	18,62%	1.336.525
Stefnir - Scandinavian Fund	292.888	21,69%	252.061	239.613	16,79%	252.061
Stefnir - Skuldabréfaval	60.792	0,50%	58.000	15.501	0,38%	15.000
Stefnir - Sparifjársgjóður	1.248.555	10,04%	1.233.778	1.148.965	14,29%	1.132.205
	<u>15.416.793</u>		<u>10.847.174</u>	<u>15.034.393</u>		<u>11.844.594</u>
Erlend hlutdeildarskírteini						
Ashmore E.M Frontier						
EQ-Z2AU (USD)	794.445	4,09%	774.486	0	0,00%	0
DNB Fund - High Yield inst A (NOK)	519.587	0,95%	544.236	0	0,00%	0
Fidelity Funds -European						
- European Dynamic Growth Fund	0	0,00%	0	1.153.483	0,51%	819.786
Fidelity Funds -						
- Inst Emerging Markets Eq USD	1.806.994	2,09%	1.375.869	984.396	1,44%	963.561
JPMorgan Funds - Global Bond						
Opportunities Fund	1.519.487	0,22%	1.366.761	561.882	0,10%	523.906
JPMorgan Liquidity Funds						
- U.S. Dollar Lic F	1.358.188	0,08%	1.306.404	2.733.659	0,25%	2.512.831
JPMorgan Liquidity Funds - EUR Fund ..	4.645.097	3,63%	4.695.955	0	0,00%	0
Katla Fund Global Value	6.515.950	21,88%	3.833.678	4.957.380	21,04%	3.833.678
Montanaro European Smaller						
Companies Fund	1.291.882	1,79%	1.206.402	1.214.252	2,06%	1.280.987
Capital Group New						
Perspective Fund - LUX (USD)	5.109.214	0,83%	4.066.796	2.902.278	0,70%	2.993.247
Pimco Euro Inc. BD-INS. Acc.	779.830	0,18%	780.885	0	0,00%	0
Pimco GIS Income Fund (USD)	1.521.629	0,02%	1.330.852	622.129	0,01%	545.026
SSgA Europe						
Enhanced Equity Fund	0	0,00%	0	186.938	0,21%	200.631
SSgA North America						
Enhanced Equity Fund	0	0,00%	0	5.209.669	4,86%	3.063.785
SSgA Pacific Enhanced Equity Fund	0	0,00%	0	1.045.658	18,74%	581.722
SSgA World IDX EQ-I -EUR	13.124.007	1,82%	10.307.429	6.121.168	1,15%	5.666.960
SSgA World IDX EQ-I -USD	12.476.759	1,94%	10.681.242	3.831.241	0,83%	3.544.960
Stryx World Growth USD	2.890.392	2,14%	1.780.945	1.895.975	2,66%	1.579.860
Wellington Global Research Equity	6.615.495	14,24%	4.622.295	4.499.573	11,48%	4.069.697
Wellington Global Quality						
Growth fund (USD)	1.887.553	0,25%	1.443.083	1.026.817	0,28%	997.163
	<u>62.856.509</u>		<u>50.117.318</u>	<u>38.946.498</u>		<u>33.177.800</u>
Samtals hlutdeildarskírteini	<u>78.273.302</u>		<u>60.964.492</u>	<u>53.980.891</u>		<u>45.022.394</u>
Eignarhlutir og sjóðir, samtals	<u>114.466.163</u>		<u>90.543.389</u>	<u>79.791.434</u>		<u>70.101.615</u>

Skýringar

7.2 Skuldabréf greinast þannig eftir matsaðferðum:

Skuldabréf haldið til gjalddaga og útlán greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Skuldabréf með ríkisábyrgð	14.681.397	14.711.592
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	25.003.488	26.075.315
	<u>39.684.885</u>	<u>40.786.907</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Skuldabréf með ríkisábyrgð	0	0	0	0	14.681.397	14.681.397
Fasteignaveðtryggð skuldabréf	10.823.467	826.225	1.209.396	0	12.144.400	25.003.488
	<u>10.823.467</u>	<u>826.225</u>	<u>1.209.396</u>	<u>0</u>	<u>26.825.797</u>	<u>39.684.885</u>

Skuldabréf á gangvirði greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Skuldabréf með ríkisábyrgð	39.208.997	43.244.864
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	43.667.834	35.424.707
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga	5.491.207	3.023.989
Önnur skuldabréf	32.793.958	23.360.853
	<u>121.161.996</u>	<u>105.054.413</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Skuldabréf með ríkisábyrgð	19.843.875	4.505.598	9.315.335	165.608	5.378.581	39.208.997
Skuldabréf með ábyrgð fjármálafyrirtækja	15.032.056	5.267.631	14.262.171	0	9.105.976	43.667.834
Skuldabréf með ábyrgð sveitarfélaga ..	1.822.778	465.447	1.671.740	13.113	1.518.129	5.491.207
Önnur skuldabréf	13.559.371	2.446.338	5.686.233	30.041	11.071.975	32.793.958
	<u>50.258.080</u>	<u>12.685.014</u>	<u>30.935.479</u>	<u>208.762</u>	<u>27.074.661</u>	<u>121.161.996</u>

7.3 Fasteignaveðtryggð skuldabréf greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Sjóðfélagar	25.134.256	26.211.641
Aðrir aðilar	4.760	7.929
Varúðarniðurfærsla	(135.528)	(144.255)
	<u>25.003.488</u>	<u>26.075.315</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Sjóðfélagar	10.877.374	830.703	1.215.952		12.210.227	25.134.256
Aðrir aðilar	4.760	0	0		0	4.760
Varúðarniðurfærsla	(58.667)	(4.478)	(6.556)		(65.827)	(135.528)
	<u>10.823.467</u>	<u>826.225</u>	<u>1.209.396</u>	<u>0</u>	<u>12.144.400</u>	<u>25.003.488</u>

Skýringar

7.4 Fjárfestingar greinast þannig eftir matsaðferðum:

Fjárfestingar 31.12.2019:	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals 31.12.2019	Gangvirði 31.12.2019
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	114.466.163	0	0	114.466.163	114.466.163
Skuldabréf	121.161.996	25.003.488	14.681.397	160.846.881	165.712.915
Bundnar bankainnstæður	1.049.153	0	0	1.049.153	1.049.153
	<u>236.677.312</u>	<u>25.003.488</u>	<u>14.681.397</u>	<u>276.362.197</u>	<u>281.228.231</u>

Fjárfestingar 31.12.2018:	Gangvirði	Útlán	Haldið til gjalddaga	Samtals 31.12.2018	Gangvirði 31.12.2018
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	79.791.434	0	0	79.791.434	79.791.434
Skuldabréf	105.054.413	26.075.315	14.711.592	145.841.320	150.067.505
Bundnar bankainnstæður	1.017.023	0	0	1.017.023	1.017.023
	<u>185.862.870</u>	<u>26.075.315</u>	<u>14.711.592</u>	<u>226.649.777</u>	<u>230.875.962</u>

Gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í tryggingadeild, var 19.547,4 milljónir kr. í lok tímabilsins, samanborð við 14.681,4 milljónir kr. sé miðað við upphaflega kaupkröfu eða 4.866,0 milljónum kr. hærra. Í ársbyrjun var gangvirði skuldabréfa sem haldið er til gjalddaga í tryggingadeild 4.226,2 milljónum kr. hærra en ef miðað er við upphaflega kaupkröfu.

7.5 Þrepaskipting gangvirðis

Frjálsi lífeyrissjóðurinn notar eftirfarandi þrepaskiptingu til að ákvarða og greina frá gangvirði fjárfestinga eftir matsaðferð:

- þrep: Skráð verð á virkum markaði á sambærilegum eignum eða skuldum.
- þrep: Virðismatsaðferð beitt þar sem allar mikilvægar breytur byggja á markaðsupplýsingum, ýmist beint eða óbeint. Hér flokkast skuldabréf sem metin eru út frá vaxtaferlum á markaði, hlutdeildarskírteini sem metin eru á innlausnarvirði og verðbréf sem metin eru út frá stopulum viðskiptum á milli ótengdra aðila.
- þrep: Virðismatsaðferð beitt sem felur í sér mikilvægar breytur sem byggja ekki á markaðsupplýsingum. Hér flokkast hlutir og hlutdeildarskírteini í framtakssjóðum sem metnir eru út frá endurskoðuðum ársreikningum og kröfur sem metnar eru út frá væntum innheimtum.

Hálfsárslega er flokkunin yfirfarin til að meta hvort eignir sem reglulega eru metnar til gangvirðis hafi færst milli þrepa. Er þá byggt á uppruna þeirra breyta sem hafa mikil áhrif á gangvirðismat eignanna.

Eignir sem færðar eru á gangvirði greinast þannig eftir þrepum:

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals 31.12.2019
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	26.110.613	78.162.005	10.193.545	114.466.163
Skuldabréf	102.197.186	15.321.037	3.643.773	121.161.996
Bundnar bankainnstæður	1.049.153	0	0	1.049.153
	<u>129.356.952</u>	<u>93.483.042</u>	<u>13.837.318</u>	<u>236.677.312</u>

	1. þrep	2. þrep	3. þrep	Samtals 31.12.2018
Eignarhlutir í félögum og sjóðum	20.124.463	53.499.551	6.167.420	79.791.434
Skuldabréf	89.116.465	12.421.901	3.516.047	105.054.413
Bundnar bankainnstæður	1.017.023	0	0	1.017.023
	<u>110.257.951</u>	<u>65.921.452</u>	<u>9.683.467</u>	<u>185.862.870</u>

Skýringar

7.5 Þrepaskipting gangvirðis, frh.

Breytingar á eignum í 3. þrepi, færðar á gangvirði, greinast þannig:

	2019
Staða í ársbyrjun	9.683.467
Keypt á tímabilinu	4.959.405
Selt á tímabilinu, afborganir og arðgreiðslur	(1.735.409)
Flutt í/úr þrepi 3	(2.075)
Hrein gjaldmiðlabreyting	52.432
Hrein gangvirðisbreyting	879.498
Staða í lok tímabils	<u>13.837.318</u>

7.6 Skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
ISK	204.919.541	180.688.605
USD	43.745.297	29.716.324
EUR	26.739.258	14.009.748
JPY	0	1.045.658
Aðrar myntir	958.101	1.189.442
	<u>276.362.197</u>	<u>226.649.777</u>

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
ISK	89.622.397	15.750.715	34.497.245	412.987	64.636.197	204.919.541
USD	30.995.023	1.720.498	157.692	169.492	10.702.592	43.745.297
EUR	16.222.330	1.268.075	770	137.279	9.110.804	26.739.258
Aðrar myntir	563.412	47.029	0	2.516	345.144	958.101
	<u>137.403.162</u>	<u>18.786.317</u>	<u>34.655.707</u>	<u>722.274</u>	<u>84.794.737</u>	<u>276.362.197</u>

8. Kröfur

8.1 Kröfur greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Áætluð óinnheimt iðgjöld	1.213.921	1.041.027
Áfallnir vextir	720	8.906
Ógreidd viðskipti	50.000	5.770
Útlagður kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	7.600	6.850
Afborganir skuldabréfa	19.035	32.638
Endurgreidd umsýsluþóknun	74.606	37.052
	<u>1.365.882</u>	<u>1.132.243</u>

Skýringar

8.1 Kröfur greinast þannig, frh.:

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Áætluð óinnheimt iðgjöld	0	0	0	0	1.213.921	1.213.921
Áfallnir vextir	351	52	103	7	207	720
Ógreidd viðskipti	33.000	0	0	0	17.000	50.000
Útlagður kostnaður og fyrirfram innheimtar tekjur	7.600	0	0	0	0	7.600
Afborganir skuldabréfa	14.112	88	921	0	3.914	19.035
Endurgreidd umsýsluþóknun	54.625	3.082	1.711	359	14.829	74.606
	109.688	3.222	2.735	366	1.249.871	1.365.882

9. Viðskiptaskuldir

9.1 Viðskiptaskuldir greinast þannig:

	31.12.2019	31.12.2018
Ógreidd iðgjöld til ráðstöfunar inn á höfuðstól lána	21.792	30.197
Óbókuð iðgjöld	261.577	323.807
Ógreiddir reikningar	3.363	5.190
Ógreiddur staðgreiðsluskattur	100.390	81.041
Ógr. launatengd gjöld	2.773	851
Ógreitt áunnið orlof	4.346	0
Ógreiddur umsýslukostnaður	104.666	100.618
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs	34.343	31.340
Aðrar skammtímaskuldir	5.922	7.829
	539.172	580.873

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Ógreidd iðgjöld til ráðstöfunar inn á höfuðstól lána.....	15.243	2.492	3.643	414	0	21.792
Ógreiddir reikningar.....	1.634	206	325	7	1.191	3.363
Ógr. launatengd gjöld.....	1.373	187	344	7	862	2.773
Ógreitt áunnið orlof.....	2.152	294	539	11	1.350	4.346
Ógreiddur umsýslukostnaður.....	51.841	7.075	12.927	280	32.543	104.666
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs....	0	0	0	0	20.100	20.100
Aðrar skammtímaskuldir.....	1.745	252	452	9	1.583	4.041
Sameiginleg deild :						
Óbókuð greidd iðgjöld						261.577
Ógreitt til starfsendurhæfingarsjóðs....						14.243
Ógreiddur staðgreiðsluskattur						100.390
Annað						1.881
	73.988	10.506	18.230	728	57.629	539.172

Skýringar

10. Önnur mál

10.1 Þátttaka í framtaks- og fasteignasjóðum

Lífeyrissjóðurinn hefur skuldbundið sig til þátttöku í framtaks- og fasteignasjóðum fyrir fjárhæð sem getur numið 7.926 milljónum kr.. Sjóðurinn hefur þegar fjárfest fyrir um 67,8% af skuldbindingunum. Eftirstöðvarnar, um 2.550 milljónir kr., koma til greiðslu á næstu fimm til sex árum í samræmi við fjárfestingarumfang sjóðanna. Á móti koma endurgreiðslur frá sjóðunum þegar fjárfestingar eru seldar aftur. Um er að ræða sjóði í íslenskum krónum.

10.2 Atburðir eftir lok reikningskiladags

Frá árslokum 2019 hefur heimsfaraldur COVID-19 veirunnar haft veruleg samfélags- og efnahagsleg áhrif í för með sér en fyrsta COVID-19 tilfellið á Íslandi greindist þann 28. febrúar 2020. Stjórnvöld og Seðlabanki Íslands hafa gripið til umfangsmikilla aðgerða sem munu veita viðspyrnu við efnahagsáhrifum vegna COVID-19, með það að meginmarkmiði að verja grunnstoðir samfélagsins og vernda afkomu fólks og fyrirtækja. Lífeyriskerfið er hér ekki undanskilið og hafa lífeyrissjóðir landsins lagt sín lóð á vogarskálarnar. Lífeyrissjóðirnir hafa meðal annars skrifað undir hvatningaryfirlýsingu Landssamtaka lífeyrissjóða um að halda að sér höndum varðandi gjaldeyriskaup á öðrum ársfjórðungi 2020 og samkomulag lífeyrissjóða og fjármálafyrirtækja um tímabundna greiðslufresti á lánum. Til viðbótar er hluti af efnahagsaðgerðum stjórnvalda heimild til úttektar séreignarsparnaðar, þ.e fyrirframgreiðsla viðbótarsparnaðar allt að 12 milljónir kr. á 15 mánaða tímabili.

Ávöxtun fjárfestingarleiða Frjálsa lífeyrissjóðsins hefur verið með ólíkum hætti fyrstu þrjú mánuði ársins þar sem vægi eignaflokka er misjafnt eftir fjárfestingarstefnu hverrar leiðar fyrir sig. Sveiflur hafa almennt einkennt þróun eignaverðs á fyrsta ársfjórðungi eftir því sem fjárfestar hafa reynt að meta efnahagsleg áhrif COVID-19 og óvíst hver endanleg áhrif á ávöxtun eignasafns sjóðsins verða. Heilt yfir eiga önnur áhrif vegna aðgerða stjórnvalda og Seðlabankans enn fremur eftir að koma í ljós. Þó er ljóst að Frjálsi lífeyrissjóðurinn býr við vel dreift og seljanlegt eignasafn og því má áætla að tímabundin temprun á greiðsluflæði sjóðsins, hvort sem um ræðir úttekt séreignarsparnaðar eða greiðslufrestur á lánum, muni hafa óveruleg áhrif á sjóðinn í heild. Einnig er vert að nefna vegna mögulegra vanskila fyrirtækja og einstaklinga á afborgunum skuldabréfa sjóðsins að flest þeirra eru með veð að baki og vel ásættanleg veðhlutföll. Markmið stjórnar Frjálsa lífeyrissjóðsins er hins vegar áfram skýrt, að hámarka ávöxtun sjóðsins að teknu tilliti til áhættu og tryggja þannig sjóðfélögum, mökum þeirra og börnum lífeyri í samræmi við samþykktir sjóðsins.

10.3 Tryggingafræðileg úttekt

Samkvæmt tryggingafræðilegum útreikningi nam lífeyrisskuldbinding tryggingadeildar Frjálsa lífeyrissjóðsins 182.639 milljónum kr. í árslok 2019 miðað við 3,5% ársvexti og að teknu tilliti til áætlaðs kostnaðar við rekstur sjóðsins. Endurmetin hrein eign deildarinnar í árslok 2019 var 185.590 milljónir kr. eða 2.951 milljón kr. hærri eða sem nemur 1,6%. Breyting á tryggingafræðilegri stöðu greinist þannig:

Yfirlit um breytingu á tryggingafræðilegri stöðu samtryggingardeildar

Eignir	31.12.2019	31.12.2018
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í árslok	185.590.141	171.255.818
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjors í ársbyrjun	171.255.818	152.415.652
Hækkun endurmetinnar eignar á tímabilinu	14.334.323	18.840.166

Skýringar

10.3 Tryggingafræðileg úttekt, frh.

Skuldbindingar	31.12.2019	31.12.2018
Skuldbindingar í árslok	182.639.411	167.776.650
Skuldbindingar í ársbyrjun	167.776.650	149.633.679
Hækkun skuldbindinga á tímabilinu	14.862.761	18.142.971
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á tímabilinu	(528.438)	697.195

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum samtryggingardeildar

	2019	2018
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun 2017	67.657.889	59.197.888
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta	4.441.810	4.303.586
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins	6.915.714	6.639.760
Lækkun vegna greidds lífeyris á tímabilinu	(849.167)	(671.472)
Hækkun/lækkun vegna nýrra forsendna um lífs- og örorkulíkur	602.005	(539.503)
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga	(146.803)	(1.272.370)
	<u>78.621.448</u>	<u>67.657.889</u>

Af hálfu Félags íslenskra tryggingastærðfræðinga hafa verið kynntar hugmyndir um að áætlun um lífslíkur fólks í framtíðinni verði grundvöllur við mat á lífeyrisskuldbindingum lífeyrissjóða en ekki lífslíkur út frá reynslu í fortíðinni eins og hefur verið. Breyttar forsendur myndu hækka áfallnar skuldbindingar tryggingadeildar. Sem mótvægi við hækkun skuldbindinga hafa Landssamtök lífeyrissjóða kynnt hugmyndir um að ellilífeyristökualdur verði hækkaður um 2 mánuði á ári næstu 12 árin og 1 mánuði á ári næstu 12 ár þar á eftir. Þannig yrði ellilífeyristökualdur hækkaður í litlum skrefum um þrjú ár næstu 24 árin. Markmið þessara mótvægisáðgerða væri fyrst og fremst að draga úr hækkun skuldbindinga vegna hækkandi meðalævi. Talið er eðlilegt að samfara hækkun á meðalævi hækki ellilífeyristökualdur þannig að greiðslutími ellilífeyris verði svipaður að lengd hjá öllum árgöngum.

Skýringar

11. Áhættupættir í starfsemi og áhættustýring

11.1 Áhættustýring

Áhætta í starfsemi lífeyrissjóðsins er skilgreind, sem hætta á fjárhagslegu tapi sem leiðir af atburði og fellur undir einn eða fleiri af þeim áhættupáttum sem lífeyrissjóður skilgreinir. Áhætta nær til atvika sem lúta að eignum, skuldbindingum og daglegum rekstri sjóðsins. Hlutverk stjórnar lífeyrissjóðsins er meðal annars að móta eftirlitskerfi sem gerir sjóðnum kleift að greina, vakta, meta og stýra áhættu í starfsemi sjóðsins. Í samræmi við lög nr. 219/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglugerð nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða hefur stjórn sjóðsins sett fram stefnu um áhættu í starfsemi lífeyrissjóðsins sem hún er reiðubúin að taka í samræmi við markmið og framtíðarsýn sjóðsins. Sjóðurinn hefur jafnframt sett sér áhættustýringarstefnu þar sem fram kemur hvernig lífeyrissjóðurinn ætlar sér að stýra áhættupáttum í daglegum rekstri sjóðsins.

Hér verður greint frá helstu áhættupáttum sem felast í starfsemi sjóðsins.

11.2 Lífeyrstryggingaáhætta

Lífeyrstryggingaáhætta er hætta á að lífeyrissjóður vanmeti lífeyrisskuldbindingar sínar vegna vanmats eða óvissu tengdum lýðfræðilegum þáttum, svo sem forsendum um dánar- og örorkutíðni auk forsendna um vexti og verðbólgu. Árlega skal stjórn sjóðsins láta fara fram athugun á tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins í samræmi við 39. gr. laga nr. 129/1997. Tryggingafræðileg athugun felur í sér samanburð á hreinni eign til greiðslu lífeyris ásamt núvirði framtíðariðgjalda og núvirði væntanlegs lífeyris vegna þegar greiddra iðgjalda og framtíðariðgjalda. Leiði tryggingafræðileg athugun í ljós að meiri en 10% munur er á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er sjóðnum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins. Hið sama gildir ef munur helst meiri en 5% samfellt í fimm ár. Áhættan er mæld með álagsprófi þar sem metin eru áhrif ýmissa sviðsmynda á tryggingafræðilega stöðu sjóðsins. Sjóðurinn stýrir lífeyrstryggingaráhættu með fjárfestingar- og áhættustýringarstefnu sem settar eru með það markmið að sjóðurinn nái markmiði sínu að geta staðið við lífeyrisskuldbindingar sínar. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítinu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á helstu áhættupáttum sem geta haft áhrif á getu sjóðsins til að standa við skuldbindingar sínar með skýrslugjöf.

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	31.12.2019	31.12.2018
Núvirðisvextir í tryggingafræðilegri úttekt lækkaðir um 0,5%	-11,42%	-11,61%
Líftöflur hliðrast um 2 ár	-7,93%	-7,78%
Örorkulíkur auknar um 10%	-1,38%	-1,22%
VNV hækkun ársins aukin um 0,5%	-0,11%	-0,10%
GVT lækkar um 10%	-1,19%	-0,83%
Fasteignaveðtryggð skuldabréf lækka um 10%	-0,61%	-0,57%
Innlend/erlend markaðsskuldabréf lækka um 10%	-2,38%	-2,33%
Erlend hlutabréf lækka um 10%	-0,83%	-0,43%
Innlend hlutabréf lækka um 10%	-0,69%	-0,62%

11.3 Áhætta tengd eigna- og skuldbindingajöfnuði

Hætta á að eignir mæti ekki skuldbindingum til lengri tíma, sem má til að mynda rekja til óhagstæðra markaðsbreytinga sem hafa önnur áhrif á eignir en skuldbindingar. Slíkt misvægi getur myndast þar sem lífeyrisskuldbindingar sjóðsins eru að fullu verðtryggðar en eignir einungis að hluta. Verðbólguáhætta sjóðsins er mæld með álagsprófi sem segir til um áhrif fyrirfram skilgreindrar verðbólgu á heildareignir sjóðsins. Sjóðurinn stýrir verðbólguáhættu með því að breyta vægi verðtryggðra eigna af heildareignum. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem fram kemur viðmið um verðtryggingarhlutfall skuldabréfasafns sjóðsins. Áhættustýring greinir stjórn reglulega frá mælingum á verðbólguáhættu með skýrslugjöf.

31.12.2019

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
10% hækkun vísitölu neysluverðs.....	3,62%	6,31%	8,55%	2,29%	5,36%

31.12.2018

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
10% hækkun vísitölu neysluverðs.....	4,09%	6,34%	7,97%	3,22%	5,67%

Skýringar

11.4 Markaðsáhhætta

Markaðsáhhætta er hættan á fjárhagslegu tapi eða óhagstæðum breytingum á fjárhagslegri stöðu sem stafa beint eða óbeint af sveiflum á virði eigna.

a) Vaxta og endurfjármögnunaráhhætta

Vaxtaáhhætta er hættan á að breytingar á vöxtum og lögun vaxtaferilsins leiði til lækkunar á virði skuldabréfa og að ekki verði hægt að fjárfesta í skuldabréfum á jafn hárrí ávöxtunarkröfu í framhaldinu. Áhættan er mæld með álagsprófi sem segir til um áhrif fyrirfram skilgreindrar hækkunar ávöxtunarkröfu á heildareignir sjóðsins. Sjóðurinn stýrir vaxtaáhhættu með því að breyta meðallíftíma skuldabréfasafns sjóðsins en meðallíftími er mælikvarði á næmni skuldabréfa fyrir breytingum á ávöxtunarkröfu – og með því að breyta vægi skuldabréfasafnsins af heildareignum sjóðsins. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem fram kemur viðmið um meðallíftíma skuldabréfasafns og takmarkanir á vægi eignaflokka, þar með talið skuldabréfa. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítingu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á vaxtaáhhættu og árangri við hlítingu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

31.12.2019

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
100 pt. hækkun verðtryggðra vaxta.....	-3,00%	-4,66%	-4,28%	-1,73%	-4,63%
200 pt. hækkun óverðtryggðra vaxta.....	-0,14%	-0,29%	-0,38%	-0,03%	-0,09%

31.12.2018

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
100 pt. hækkun verðtryggðra vaxta.....	-3,35%	-4,81%	-3,77%	-2,49%	-5,15%
200 pt. hækkun óverðtryggðra vaxta.....	-0,15%	-0,44%	-0,57%	-0,42%	-0,16%

b) Hlutabréfaáhhætta

Hlutabréfaáhhætta er hættan á fjárhagslegu tapi vegna lækkunar á hlutabréfum, þar með talið hlutabréfaeign í gegnum sjóði um sameiginlega fjárfestingu. Áhættan er mæld með álagsprófum sem segja til um áhrif fyrirfram skilgreindrar lækkunar hlutabréfa á heildareignir sjóðsins. Sjóðurinn stýrir hlutabréfaáhhættu með því að breyta vægi hlutabréfa af heildareignum sjóðsins. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem takmarkanir eru settar á vægi eignaflokka, þar með talið hlutabréfa og sjóða um sameiginlega fjárfestingu. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítingu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á hlutabréfaáhhættu og árangri við hlítingu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

31.12.2019

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
30% lækkun innlendra hlutabréfa.....	-6,02%	-2,86%	-	-6,08%	-4,16%
20% lækkun erlendra hlutabréfa.....	-5,12%	-2,22%	-	-6,37%	-3,33%

31.12.2018

Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
30% lækkun innlendra hlutabréfa.....	-4,87%	-2,44%	-	-5,15%	-4,00%
20% lækkun erlendra hlutabréfa.....	-4,73%	-1,38%	-	-4,73%	-1,96%

Skýringar

c) Gjaldmiðlaáhætta

Gjaldmiðlaáhætta er hættan á að breytingar á gengi gjaldmiðla (styrking ISK gagnvart erlendum gjaldmiðlum) rýri verðmæti erlendra eigna sjóðsins mælt í íslenskum krónum. Styrking krónunnar gæti því skapað misvægi á milli eigna og skuldbindinga sjóðsins þar sem lífeyrisskuldbindingar hans eru í íslenskum krónum. Gjaldeyrissáhætta sjóðsins er mæld með eins mánaðar fé í húfi miðað við 99,5% öryggisbil. Mælikvarðinn segir til um hversu mikið getur tapast á einum mánuði vegna gjaldmiðlahreyfinga, þannig að einungis 0,5% líkur eru á að tapið verði meira. Auknar sveiflur í gengi krónunnar hafa neikvæð áhrif á þennan mælikvarða auk þess sem staða sjóðsins í eignum í erlendum gjaldmiðlum hefur áhrif. Sjóðurinn stýrir áhættunni með því að breyta hlutfalli erlendra eigna af heildareignum. Stjórn sjóðsins hefur sett fjárfestingarstefnu þar sem fram koma takmarkanir á vægi eigna í erlendum gjaldmiðlum. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítinu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á gjaldmiðlaáhættu og árangri við hlítinu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

31.12.2019	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu					
1 mán. fé í húfi m.v. við 99,5% öryggisbil.....	-1,59%	-0,77%	-	-1,91%	-1,05%
31.12.2018	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
Álagspróf - Breyting á tryggingafræðilegri stöðu					
1 mán. fé í húfi m.v. við 99,5% öryggisbil.....	-2,85%	-1,34%	-	-3,54%	-1,61%

11.5 Mótaðilaáhætta

Mótaðilaáhætta er hættan á fjárhagslegu tapi sökum þess að mótaðili uppfyllir ekki skuldbindingar sínar. Áhættan ræðst bæði af líkum á greiðslufalli og áætluðum endurheimtum ef til greiðslufalls kemur. Mótaðilaáhætta er mæld með því að sundurgreina skuldabréfasafn sjóðsins eftir tegund útgefenda. Sjóðurinn stýrir útlánaáhættu með takmörkunum á vægi skuldabréfa eftir tegund útgefenda ásamt takmörkunum á vægi stakra útgefenda og tengdra aðila af heildareignum sjóðsins, sem tilgreind eru í fjárfestingarstefnu sjóðsins. Áhættustýring hefur eftirlit með hlítinu við fjárfestingarstefnu og greinir stjórn reglulega frá mælingum á mótaðilaáhættu og árangri við hlítinu við fjárfestingarstefnu með skýrslugjöf.

31.12.2019	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
Ríki	32,5%	33,3%	29,0%	79,3%	37,2%
Fjármálafyrirtæki	25,8%	40,2%	45,5%	0,0%	17,9%
þar af sértryggð skuldabréf	20,9%	35,0%	40,3%	0,0%	13,1%
Sveitarfélög	3,0%	3,4%	5,2%	6,3%	2,8%
Fyrirtæki	20,9%	16,9%	16,5%	14,4%	19,5%
Sjóðfélagalán	17,8%	6,1%	3,8%	0,0%	22,6%
31.12.2018	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
Ríki	35,0%	42,6%	41,4%	85,9%	43,6%
Fjármálafyrirtæki	22,6%	32,0%	35,4%	1,0%	18,2%
þar af sértryggð skuldabréf	20,0%	29,5%	32,9%	1,0%	15,6%
Sveitarfélög	1,5%	2,4%	4,5%	2,9%	1,3%
Fyrirtæki	18,1%	13,7%	12,9%	10,3%	15,9%
Sjóðfélagalán	22,9%	9,3%	5,8%	0,0%	21,1%

Skýringar

11.6 Sampjöppunaráhætta

Sampjöppunaráhætta er hættan á auknu fjárhagslegu tapi vegna of mikillar sampjöppunar eigna. Sjóðurinn gætir þess að eignir hans séu nægilega fjölbreyttar til að komið sé í veg fyrir sampjöppun og uppsöfnun áhættu í eignasafninu, m.a. með því að gæta að fylgni áhættu einstakra eigna og eignaflokka.

Tafla 1 inniheldur 10 stærstu mótaðila Frjálsa lífeyrissjóðsins í lok árs 2019 og til samanburðar sýnir Tafla 2 stöðuna í lok árs 2018. Aðilar, sem teljast til sömu samstæðu eða tilheyra hópi tengdra viðskiptavina skv. lögum um lífeyrissjóði, teljast einn aðili.

31.12.2019 - Mótaðili	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
Íbúðalánasjóður	12,0%	19,2%	17,4%	14,2%	24,6%	17,2%
Arion banki hf.	9,0%	11,8%	16,5%	12,3%	6,8%	9,4%
State Street Global Advisors Fr. [1]	11,2%	6,2%	0,0%	18,0%	9,2%	8,9%
Sjóðfélagar	7,7%	4,3%	3,5%	0,0%	13,3%	8,7%
Landsbankinn hf.	4,9%	10,2%	17,0%	2,0%	4,0%	6,5%
Íslandsbanki hf.	3,1%	9,6%	11,9%	1,9%	3,9%	4,8%
Marel hf.	4,1%	1,9%	0,0%	4,4%	2,8%	3,1%
Wellington Luxembourg SA [1]	4,3%	1,6%	0,0%	4,5%	2,3%	3,0%
Reitir fasteignafélag hf.	2,6%	2,9%	2,8%	3,6%	2,8%	2,7%
JP Morgan Investment Management Ltd. [1]	4,0%	1,8%	0,0%	3,3%	1,7%	2,6%

Tafla 1 10 stærstu mótaðilar Frjálsa lífeyrissjóðsins í lok árs 2019, horft í gegnum helstu innlenda verðbréfa- og fjárfestingasjóði.

31.12.2018 - Mótaðili	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
Íbúðalánasjóður	15,5%	24,0%	22,5%	21,9%	29,6%	21,4%
Arion banki hf.	10,3%	13,8%	16,9%	13,3%	9,6%	11,1%
Sjóðfélagar	11,4%	6,9%	5,3%	0,0%	13,3%	10,9%
State Street Global Advisors Fr.[1]	10,1%	3,8%	0,0%	12,4%	5,1%	6,8%
Íslandsbanki hf.	3,9%	6,5%	11,2%	0,8%	2,8%	4,6%
Landsbankinn hf.	3,2%	7,9%	8,2%	0,7%	4,8%	4,6%
Seðlabanki Íslands	3,1%	8,2%	13,7%	10,4%	1,5%	4,2%
Marel hf.	3,4%	1,7%	0,0%	5,1%	2,8%	2,7%
Landsvirkjun	2,5%	2,5%	3,5%	0,0%	2,4%	2,6%
Wellington Luxembourg SA [1]	3,8%	0,9%	0,0%	3,7%	1,2%	2,3%

Tafla 2 10 stærstu mótaðilar Frjálsa lífeyrissjóðsins í lok árs 2018, horft í gegnum helstu innlenda verðbréfa- og fjárfestingasjóði.

[1] Erlend sjóðastýringarfyrtæki, sem starfrækja sjóði, sem Frjálsi lífeyrissjóðurinn fjárfestir í. Í hverjum sjóði eru ótal undirliggjandi eignir.

Stærsti hluti af mótaðilaáhættu Íslandsbanka og Landsbanka eru í gegnum sértryggð skuldabréf, en sjóðurinn á einnig hluti í fagfjárfestingasjóðum, sem tengjast Landsbankanum.

Mótaðilaáhætta tengd Arion banka, þegar horft er í gegnum verðbréfa- og fjárfestingasjóði, er fyrst og fremst í gegnum innlán, sértryggð skuldabréf og hlutdeildarskírteini annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu, en þar er um að ræða framtakssjóði sem tengjast Arion banka.

Skýringar

11.6 Samþjöppunaráhætta, frh.

Eignaflokkur	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
Innlán	2,5%	2,4%	4,1%	6,5%	2,4%	2,7%
Sértryggð skuldabréf	2,9%	6,8%	10,7%	2,5%	1,5%	3,6%
Skuldabréf og víxlar lánastofnana og váttryggingafélaga, að undanskildum víkjandi skuldabréfum	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga og víkjandi skuldabréf lánastofnana og váttryggingafélaga	0,5%	0,8%	0,8%	0,1%	0,6%	0,6%
Hlutabréf félaga	2,0%	0,9%	0,0%	2,7%	1,4%	1,5%
Hlutdeildarskirteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	1,1%	0,9%	0,8%	0,5%	0,9%	1,0%
Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Samtals:	9,0%	11,8%	16,5%	12,3%	6,8%	9,4%

Tafla 3 Skipting mótaðilaáhættu Arion banka miðað við árslok 2019

Eignaflokkur	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild	Samtals
Innlán	4,2%	4,0%	4,5%	11,4%	4,0%	4,4%
Sértryggð skuldabréf	3,5%	7,8%	11,1%	1,1%	7,8%	4,5%
Skuldabréf og víxlar lánastofnana og váttryggingafélaga, að undanskildum víkjandi skuldabréfum	0,9%	0,9%	1,0%	0,4%	0,9%	1,0%
Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga og víkjandi skuldabréf lánastofnana og váttryggingafélaga	0,2%	0,3%	0,0%	0,0%	0,3%	0,2%
Hlutabréf félaga	0,2%	0,1%	0,0%	0,1%	0,1%	0,2%
Hlutdeildarskirteini og hlutir annarra sjóða um sameiginlega fjárfestingu	1,2%	0,6%	0,3%	0,3%	0,6%	0,9%
Aðrir fjármálagerningar, þó ekki afleiður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Samtals:	10,3%	13,8%	16,9%	13,3%	13,8%	11,1%

Tafla 4 Skipting mótaðilaáhættu Arion banka miðað við árslok 2018

11.7 Lausafjáraáhætta

Lausafjáraáhætta er hættan á að sjóðurinn hafi ekki yfir nægu lausu fé að ráða til að standa undir skuldbindingum sínum eða þurfi að selja eignir á óviðunandi verði þegar þær gjaldfalla, t.d. lífeyrisgreiðslur, uppgjör verðbréfavíðskipta, greiðslur vegna reksturs á sjóðnum og flutningar á séreignarsparnaði. Áhættan er mæld með því að flokka eignir sjóðsins eftir seljanleika. Greint er á milli þriggja flokka seljanleika: 1) eignir með viðskiptavakt eða regluleg viðskipti og sjóðir með innlausnarskyldu, 2) aðrar skráðar eignir og 3) óskráðar eignir og sjóðir án innlausnarskyldu. Sjóðurinn stýrir lausafjáraáhættu með því að greina vænt greiðslufæði og gæta þess að varðveita nægjanlegt fjármagn í auðseljanlegum eignum svo sjóðurinn geti staðið við skuldbindingar sínar. Áhættustýring greinir stjórn reglulega frá mælingum á lausafjáraáhættu með skýrslugljöf.

Skýringar

11.7 Lausafjánhætta, frh.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
31.12.2019					
Flokkur 1.....	73,9%	74,3%	69,1%	92,6%	67,3%
Flokkur 2.....	11,1%	15,7%	20,6%	4,5%	13,1%
Flokkur 3.....	15,0%	9,9%	10,3%	2,9%	19,7%
	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi áhætta	Trygginga-deild
31.12.2018					
Flokkur 1.....	71,0%	74,0%	72,0%	92,1%	68,7%
Flokkur 2.....	10,7%	13,2%	16,0%	4,0%	11,4%
Flokkur 3.....	18,4%	12,8%	12,0%	3,9%	19,9%

11.8 Rekstraráhætta

Rekstraráhætta er hætta á fjárhagslegu tapi vegna ófullnægjandi innri kerfa, stefnu eða verkferla, háttsemi starfsmanna eða ytri þátta. Sjóðurinn stýrir rekstraráhættu með virku innra eftirliti sem er hluti af daglegri starfsemi sjóðsins. Innra eftirlit samanstendur meðal annars af skjalfestum verkferlum, aðskilnaði starfa, ábyrgðum og heimildum starfsmanna ásamt öðrum innri reglum. Sjóðurinn framkvæmir árlega mat þar sem áhættuþættir sem snúa að rekstri sjóðsins eru kortlagðir á skipulegan hátt, möguleg áhrif þeirra greind og virkni stýringa metin. Í framhaldinu er ákveðið hvort grípa eigi til aðgerða til þess að bæta stýringar áhættuþátta. Meðal þeirra rekstraráhættuþátta sem litið er til eru eftirfarandi:

- **Starfsmannaáhætta:** Hætta á að uppsagnir eða veikindi starfsmanna leiði til rekstrarerfiðleika og/eða fjárhagslegs taps.
- **Hætta á sviksemi:** Hætta á að sviksemi starfsmanna rekstraraðila eða utanaðkomandi aðila leiði til fjárhagslegs taps.
- **Orðsporsáhætta:** Hætta á að orðspori sjóðsins leiði til fjárhagslegs taps.
- **Upplýsingatækniáhætta og öryggismál:** Áhætta sem getur falist í röngum og/eða ófullnægjandi upplýsingum, tiltækileika upplýsinganna, rangri úrvinnslu þeirra, aðgangsheimildum og öðrum öryggismálum.
- **Lög og reglur:** Hætta á að sjóðurinn starfi ekki í samræmi við lög og reglur, og/eða að lagabreytingar eða túlkun laga leiði til fjárhagslegs taps eða verði sjóðnum íþyngjandi á annan hátt.
- **Skjalaáhætta:** Hætta á að ófullnægjandi skjalagerð eða skjöl, s.s. samningar um eignastýringu og ráðstöfun iðgjalda, séu ekki aðgengileg og/eða vistuð á öruggan hátt.
- **Áhætta vegna útvistunar:** Áhætta sem felst í útvistunarsamningi, þ.m.t. hagsmunarárekstrar sem geta skapast milli sjóðsins og útvistunaraðilans.
- **Upplýsingaáhætta:** Hætta á að upplýsingar sem sjóðurinn lætur frá sér gefi villandi mynd eða leiði til ákvarðanatöku sjóðfélaga á röngum forsendum.
- **Verkferlar og framkvæmd:** Hætta á að mistök starfsmanna, ófullnægjandi verkferlar eða því að verkferlum sé ekki fylgt leiði til fjárhagslegs taps.
- **Úrskurðaráhætta lífeyris:** Hætta á að lífeyrisúrskurðir séu ekki samkvæmt samþykktum sem getur leitt til endurkrafna og gefið ranga mynd af stöðu sjóðsins.

Deildaskipt yfirlit - Yfirlit um breytingu á hreinni eign til greiðslu lífeyris árið 2019.1. janúar - 31. desember 2019

	Skýr.	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Sameiginleg deild	Samtals 2019	Samtals 2018
Iðgjöld	2.4;3								
Iðgjöld sjóðfélaga		3.015.230	532.390	811.043	60.627	1.988.674	0	6.407.964	6.226.728
Iðgjöld launagreiðenda		6.527.409	1.027.819	1.839.654	117.625	4.936.627	0	14.449.134	13.276.518
Réttindaflutningur og endurgreiðslur		(2.462.661)	1.270.641	1.131.432	27.147	(9.587)	0	(43.028)	(93.417)
		<u>7.079.978</u>	<u>2.830.850</u>	<u>3.782.129</u>	<u>205.399</u>	<u>6.915.714</u>	<u>0</u>	<u>20.814.070</u>	<u>19.409.829</u>
Sérstök aukaframlög		0	0	0	0	156.396	0	156.396	198.676
		<u>7.079.978</u>	<u>2.830.850</u>	<u>3.782.129</u>	<u>205.399</u>	<u>7.072.110</u>	<u>0</u>	<u>20.970.466</u>	<u>19.608.505</u>
Lífeyrir	2.5;4								
Heildarfjárhæð lífeyris	4.1	(1.378.487)	(221.499)	(1.148.333)	0	(849.167)	0	(3.597.486)	(3.084.684)
Framlag til starfsendurhæfingarsjóðs	4.2	0	0	0	0	(114.681)	0	(114.681)	(114.019)
Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris	4.3	0	0	0	0	(6.303)	0	(6.303)	(10.435)
Viðbótariðgjöldum ráðstafað inn á höfuðstól lána til öflunar íbúðarhúsnæðis	4.4	(569.831)	(107.922)	(121.370)	(13.563)	0	0	(812.686)	(772.487)
		<u>(1.948.318)</u>	<u>(329.421)</u>	<u>(1.269.703)</u>	<u>(13.563)</u>	<u>(970.151)</u>	<u>0</u>	<u>(4.531.156)</u>	<u>(3.981.625)</u>
Hreinar fjárfestingartekjur	2.6;5								
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.1-2	14.455.937	807.688	99.842	77.566	5.592.535	0	21.033.568	459.465
Hreinar tekjur af skuldabréfum	5.3-4	4.236.463	871.718	1.882.502	13.734	3.517.216	0	10.521.633	10.363.033
Vaxtatekjur af bundnum bankainnstæðum		0	0	43.086	0	583	0	43.669	50.465
Aðrar fjárfestingartekjur:									
Vaxtatekjur af handbæru fé		89.458	18.643	12.996	1.277	91.613	0	213.987	718.730
Vaxtatekjur af iðgjöldum og öðrum kröfum		0	0	0	0	27.192	0	27.192	26.271
Ýmsar fjárfestingartekjur		0	0	0	0	0	0	0	8.384
Fjárfestingargjöld	5.5-6	(157.228)	(21.142)	(38.660)	(902)	(99.538)	0	(317.470)	(312.686)
		<u>18.624.630</u>	<u>1.676.907</u>	<u>1.999.766</u>	<u>91.675</u>	<u>9.129.601</u>	<u>0</u>	<u>31.522.579</u>	<u>11.313.662</u>
Rekstrarkostnaður	2.7;6								
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður		(242.602)	(31.800)	(59.782)	(1.158)	(153.251)	0	(488.593)	(432.694)
Hækkun á hreinni eign á árinu		23.513.688	4.146.536	4.452.410	282.353	15.078.309	0	47.473.296	26.507.848
Hrein eign frá fyrra ári		<u>117.427.903</u>	<u>15.080.340</u>	<u>30.561.092</u>	<u>490.997</u>	<u>73.440.504</u>	<u>0</u>	<u>237.000.836</u>	<u>210.492.988</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>140.941.591</u>	<u>19.226.876</u>	<u>35.013.502</u>	<u>773.350</u>	<u>88.518.813</u>	<u>0</u>	<u>284.474.132</u>	<u>237.000.836</u>

Deildaskipt yfirlit - Efnahagsreikningur 31. desember 2019

	Skýr.	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Sameiginleg deild	Samtals 31.12.2019	Samtals 31.12.2018
Eignir									
Fjárfestingar	2.8;7								
Eignarhlutar í félögum og sjóðum	7.1	76.321.615	5.275.078	1.473.333	513.512	30.882.625	0	114.466.163	79.791.434
Skuldabréf	7.2-3	61.081.547	13.511.239	32.144.875	208.762	53.900.458	0	160.846.881	145.841.320
Bundnar bankainnstæður	2.8 e)	0	0	1.037.499	0	11.654	0	1.049.153	1.017.023
		<u>137.403.162</u>	<u>18.786.317</u>	<u>34.655.707</u>	<u>722.274</u>	<u>84.794.737</u>	<u>0</u>	<u>276.362.197</u>	<u>226.649.777</u>
Kröfur	2.9;8								
Kröfur á launagreiðendur		0	0	0	0	1.213.921	0	1.213.921	1.041.027
Fyrirframgreiddur kostnaður og áunnar tekjur		62.576	3.134	1.814	366	15.036	0	82.926	52.808
Aðrar kröfur		47.112	88	921	0	20.914	0	69.035	38.408
	8.1	<u>109.688</u>	<u>3.222</u>	<u>2.735</u>	<u>366</u>	<u>1.249.871</u>	<u>0</u>	<u>1.365.882</u>	<u>1.132.243</u>
Handbært fé									
Handbært fé	2.10	<u>3.502.729</u>	<u>447.843</u>	<u>373.290</u>	<u>51.438</u>	<u>2.531.834</u>	<u>378.091</u>	<u>7.285.225</u>	<u>9.799.689</u>
Eignir samtals		<u>141.015.579</u>	<u>19.237.382</u>	<u>35.031.732</u>	<u>774.078</u>	<u>88.576.442</u>	<u>378.091</u>	<u>285.013.304</u>	<u>237.581.709</u>
Skuldir									
Viðskiptaskuldir	2.11;9								
Áfallinn kostn. og fyrirframinnheimtar tekjur		(72.242)	(10.254)	(17.779)	(719)	(56.046)	(376.355)	(533.395)	(573.072)
Aðrar skuldir		(1.746)	(252)	(451)	(9)	(1.583)	(1.736)	(5.777)	(7.801)
	9.1	<u>(73.988)</u>	<u>(10.506)</u>	<u>(18.230)</u>	<u>(728)</u>	<u>(57.629)</u>	<u>(378.091)</u>	<u>(539.172)</u>	<u>(580.873)</u>
Skuldir samtals		<u>(73.988)</u>	<u>(10.506)</u>	<u>(18.230)</u>	<u>(728)</u>	<u>(57.629)</u>	<u>(378.091)</u>	<u>(539.172)</u>	<u>(580.873)</u>
Hrein eign til greiðslu lífeyris		<u>140.941.591</u>	<u>19.226.876</u>	<u>35.013.502</u>	<u>773.350</u>	<u>88.518.813</u>	<u>0</u>	<u>284.474.132</u>	<u>237.000.836</u>

Deildaskipt yfirlit - Yfirlit um sjóðstreymi árið 2019

	Skýr.	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga-deild	Sameiginleg deild	Samtals 2019	Samtals 2018
Inngreiðslur									
Iðgjöld	3	7.075.814	2.827.487	3.780.301	205.503	6.898.214	(62.291)	20.725.028	19.372.692
Innb. vaxtatekjur af handbæru fé og kröfum		41.804	6.978	11.385	690	25.231	0	86.088	110.997
Aðrar inngreiðslur		0	0	43.086	0	27.775	0	70.861	96.704
		<u>7.117.618</u>	<u>2.834.465</u>	<u>3.834.772</u>	<u>206.193</u>	<u>6.951.220</u>	<u>(62.291)</u>	<u>20.881.977</u>	<u>19.580.393</u>
Útgreiðslur									
Lífeyrir	4	1.948.319	329.420	1.269.703	13.563	969.576	(21.778)	4.508.803	3.971.614
Rekstrarkostnaður	6	263.432	31.583	57.943	1.324	155.455	0	509.737	419.870
Aðrar útgreiðslur		157.248	21.169	38.659	918	99.568	0	317.562	470.888
		<u>2.368.999</u>	<u>382.172</u>	<u>1.366.305</u>	<u>15.805</u>	<u>1.224.599</u>	<u>(21.778)</u>	<u>5.336.102</u>	<u>4.862.372</u>
Nýtt ráðstöfunarfé til fjárfestinga		4.748.619	2.452.293	2.468.467	190.388	5.726.621	(40.513)	15.545.875	14.718.021
Fjárfestingarhreyfingar									
Innb. tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum		698.008	53.194	5.311	2.062	319.873	0	1.078.448	697.627
Keyptir eignarhlutir í félögum og sjóðum		(25.809.455)	(2.680.703)	(2.236.995)	(281.002)	(13.637.136)	0	(44.645.291)	(22.368.074)
Seldir eignarhlutir í félögum og sjóðum		17.480.696	1.518.955	2.120.593	88.489	8.672.234	0	29.880.967	19.983.955
Afborganir höfuðstóls og vaxta skuldabréfa		6.456.714	1.079.274	3.180.720	15.915	5.778.701	0	16.511.324	14.153.460
Keypt skuldabréf		(11.208.520)	(3.985.467)	(10.340.542)	(49.109)	(13.032.321)	0	(38.615.959)	(40.282.099)
Seld skuldabréf		6.328.098	1.399.815	4.892.626	26.810	4.986.961	0	17.634.310	15.330.176
Ný bundin innlán		0	0	(44.288)	0	12.158	0	(32.130)	(5.150)
		<u>(6.054.459)</u>	<u>(2.614.932)</u>	<u>(2.422.575)</u>	<u>(196.835)</u>	<u>(6.899.530)</u>	<u>0</u>	<u>(18.188.331)</u>	<u>(12.490.105)</u>
(Lækkun)/hækkun á handbæru fé		(1.305.840)	(162.639)	45.892	(6.447)	(1.172.909)	(40.513)	(2.642.456)	2.227.916
Gengismunur af handbæru fé		47.674	11.692	1.610	604	66.412	0	127.992	607.767
Handbært fé í ársbyrjun		4.760.895	598.790	325.788	57.281	3.638.331	418.604	9.799.689	6.964.006
Handbært fé í lok árs		<u>3.502.729</u>	<u>447.843</u>	<u>373.290</u>	<u>51.438</u>	<u>2.531.834</u>	<u>378.091</u>	<u>7.285.225</u>	<u>9.799.689</u>

Kennitölur Frjálsa lífeyrissjóðsins

	2019	2018	2017	2016	2015
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	18.791	19.082	18.307	16.633	15.922
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	60.075	58.629	56.590	53.949	51.334
Fjöldi lífeyrisþega	3.956	3.536	3.479	3.225	2.798
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	0	0	4	107
Meðalfjöldi lífeyrisþega	3.084	2.731	2.479	2.171	1.920
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	79,1%	78,6%	73,6%	76,0%	78,2%
Barnalífeyrir.....	0,7%	0,7%	0,8%	0,7%	0,9%
Makalífeyrir.....	1,7%	1,8%	1,5%	1,1%	1,6%
Örorkulífeyrir.....	12,3%	11,4%	11,3%	10,6%	12,2%
Annar lífeyrir.....	6,2%	7,5%	12,8%	11,6%	7,1%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	20.970	20.017	17.531	15.024	14.627
Lífeyrir alls.....	4.531	4.065	3.981	3.926	3.597
Hreinar fjárfestingartekjur.....	31.523	11.549	13.147	1.441	19.883
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	489	442	401	394	347
Hækkun/lækkun á hreinni eign	<u>47.473</u>	<u>27.060</u>	<u>26.296</u>	<u>12.144</u>	<u>30.565</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	21,6%	20,3%	22,7%	26,1%	24,6%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	2,3%	2,2%	2,3%	2,6%	2,4%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	12,1%	5,1%	6,3%	0,7%	11,3%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa 1

	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	15,4%	4,4%	6,9%	(1,3%)	13,2%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	7,6%	5,9%	6,5%	8,0%	10,2%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	8,4%	8,4%	7,4%	6,9%	8,8%
Hrein raunávöxtun.....	12,4%	1,1%	5,0%	(3,3%)	11,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	5,1%	3,8%	4,4%	5,2%	6,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	5,4%	4,7%	2,5%	1,7%	3,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	43,4%	36,2%	38,3%	46,0%	48,7%
Skuldabréf, skráð.....	35,0%	38,1%	33,6%	31,8%	36,3%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	12,2%	11,9%	13,9%	8,2%	9,2%
Skuldabréf, óskráð.....	9,4%	13,8%	14,2%	14,0%	5,8%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	65,2%	70,6%	69,3%	70,3%	70,5%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	34,8%	29,4%	30,7%	29,7%	29,5%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	12.946	13.159	12.480	11.203	10.604
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	48.172	47.370	45.914	43.947	41.978
Fjöldi lífeyrisþega	1.174	1.103	1.184	1.204	1.048
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	0	0	4	90
Meðalfjöldi lífeyrisþega	715	638	596	534	468
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	87,8%	86,1%	81,0%	83,4%	87,6%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,5%	0,3%	0,5%	0,3%	1,4%
Annar lífeyrir.....	11,7%	13,6%	18,5%	16,3%	11,0%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	7.080	7.154	5.891	4.895	5.794
Lífeyrir alls.....	1.948	1.808	1.840	2.055	1.803
Hreinar fjárfestingartekjur.....	18.625	4.960	7.565	(1.099)	12.150
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	243	220	204	207	187
Hækkun/lækkun á hreinni eign	<u>23.514</u>	<u>10.086</u>	<u>11.412</u>	<u>1.534</u>	<u>15.953</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	27,5%	25,3%	31,2%	42,0%	31,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	3,4%	3,1%	3,5%	4,2%	3,2%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	14,4%	4,3%	7,0%	(1,1%)	12,5%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa 2

	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	10,4%	6,4%	6,5%	2,2%	11,8%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	7,4%	6,1%	6,0%	6,5%	8,5%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	7,7%	7,6%	8,2%	8,1%	9,0%
Hrein raunávöxtun.....	7,5%	3,1%	4,7%	0,1%	9,6%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	4,9%	4,0%	3,8%	3,7%	5,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	4,7%	4,0%	3,4%	2,8%	3,2%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	19,6%	15,4%	14,2%	24,8%	25,3%
Skuldabréf, skráð.....	65,3%	67,8%	61,4%	61,9%	63,0%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	8,5%	7,7%	10,7%	6,3%	7,4%
Skuldabréf, óskráð.....	6,6%	9,1%	13,7%	7,0%	4,3%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	83,8%	88,2%	90,8%	89,7%	90,3%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	16,2%	11,8%	9,2%	10,3%	9,7%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	2.161	2.087	1.901	1.650	1.432
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	5.824	5.490	5.029	4.523	4.014
Fjöldi lífeyrisþega	220	226	271	259	174
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	0	0	0	4
Meðalfjöldi lífeyrisþega	117	106	111	101	83
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	86,2%	87,9%	55,8%	67,9%	73,6%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,5%	0,0%	0,0%	0,3%	0,3%
Annar lífeyrir.....	13,3%	12,1%	44,2%	31,8%	26,1%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	2.831	1.861	1.698	1.809	1.757
Lífeyrir alls.....	329	355	378	355	250
Hreinar fjárfestingartekjur.....	1.677	910	803	261	957
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	32	27	23	22	17
Hækkun/lækkun á hreinni eign	<u>4.147</u>	<u>2.389</u>	<u>2.100</u>	<u>1.694</u>	<u>2.447</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	11,6%	19,1%	22,2%	19,6%	14,2%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	1,1%	1,4%	1,4%	1,2%	1,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	9,8%	6,4%	6,5%	2,4%	10,8%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa 3

	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	6,2%	7,1%	6,7%	4,3%	6,8%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	6,2%	5,3%	4,7%	4,5%	6,5%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	6,5%	7,0%	8,5%	9,0%	9,4%
Hrein raunávöxtun.....	3,4%	3,7%	4,9%	2,2%	4,7%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	3,8%	3,2%	2,6%	1,8%	3,1%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	3,6%	3,4%	3,6%	3,7%	3,6%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	0,1%	0,1%	0,0%	4,5%	4,9%
Skuldabréf, skráð.....	87,1%	85,5%	82,5%	79,8%	74,1%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	4,2%	4,1%	3,7%	4,5%	1,7%
Skuldabréf, óskráð.....	5,6%	7,0%	10,0%	5,3%	1,8%
Bundnar bankainnstæður.....	3,0%	3,3%	3,8%	5,9%	17,5%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	99,5%	99,6%	99,5%	99,4%	99,2%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	0,5%	0,4%	0,5%	0,6%	0,8%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	3.482	3.652	3.543	3.328	3.520
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	8.880	8.912	8.644	8.147	7.939
Fjöldi lífeyrisþega	872	777	738	638	585
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	0	0	0	20
Meðalfjöldi lífeyrisþega	587	508	454	382	345
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	96,6%	94,3%	94,9%	94,1%	96,1%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,7%	2,0%	1,0%	1,2%	0,9%
Annar lífeyrir.....	2,7%	3,7%	4,1%	4,7%	3,0%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	3.782	3.779	3.152	2.295	1.855
Lífeyrir alls.....	1.270	1.076	984	822	881
Hreinar fjárfestingartekjur.....	2.000	2.035	1.715	1.055	1.330
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður.....	60	54	48	46	41
Hækkun/lækkun á hreinni eign	<u>4.452</u>	<u>4.684</u>	<u>3.834</u>	<u>2.482</u>	<u>2.264</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	33,6%	28,5%	31,2%	35,8%	47,5%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	1,6%	1,4%	1,5%	2,0%	2,2%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	6,1%	7,0%	6,7%	4,6%	6,4%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Kennitölur Frjálsa áhættu

	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun					
Nafnávöxtun.....	16,7%	4,3%	5,8%	(2,0%)	20,4%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 5 ára.....	8,7%	6,3%	7,9%	8,7%	11,9%
Meðaltal nafnávöxtunar síðustu 10 ára.....	9,4%	9,3%	8,0%	-	-
Hrein raunávöxtun.....	13,7%	1,0%	4,0%	(4,0%)	18,0%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 5 ára.....	6,2%	4,2%	5,7%	5,9%	8,4%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar síðustu 10 ára.....	6,3%	5,6%	3,2%	-	-
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	52,6%	49,1%	36,4%	36,7%	48,0%
Skuldabréf, skráð.....	28,9%	43,4%	53,1%	52,8%	47,9%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	18,5%	7,5%	10,5%	7,7%	2,7%
Skuldabréf, óskráð.....	0,0%	0,0%	0,0%	2,8%	1,4%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	57,2%	65,7%	86,0%	95,1%	97,1%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	42,8%	34,3%	14,0%	4,9%	2,9%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga	164	150	132	100	73
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	269	227	192	154	120
Fjöldi lífeyrisþega	8	7	20	14	9
Fjöldi lífeyrisþega - fyrirframgreiðsla séreignarsparnaðar.....	0	0	0	0	1
Meðalfjöldi lífeyrisþega	1	1	2	1	1
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Barnalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Makalífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Örorkulífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Annar lífeyrir.....	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	<u>0,0%</u>	<u>0,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>0,0%</u>	<u>0,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	205	120	109	82	71
Lífeyrir alls.....	14	13	12	12	11
Hreinar fjárfestingartekjur.....	92	18	18	(5)	31
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	1	1	1	1	0
Hækkun/lækkun á hreinni eign	<u>282</u>	<u>124</u>	<u>115</u>	<u>65</u>	<u>91</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	6,6%	10,6%	10,9%	14,2%	15,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	0,6%	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	14,5%	4,0%	5,5%	(1,8%)	18,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Kennitölur tryggingadeildar

	2019	2018	2017	2016	2015
Ávöxtun					
Nafnávöxtun skv. markaðsvirði.....	11,9%	5,6%	6,9%	1,9%	13,2%
Nafnávöxtun skv. bókfærðu virði.....	11,7%	5,1%	4,8%	2,0%	11,4%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 5 ára.....	7,8%	6,3%	6,3%	6,9%	9,3%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 5 ára.....	6,9%	5,7%	6,4%	7,5%	9,1%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 10 ára.....	8,5%	8,5%	7,5%	6,9%	8,5%
Meðaltal nafnávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 10 ára.....	7,6%	7,4%	6,2%	5,9%	7,6%
Raunávöxtun skv. markaðsvirði.....	9,0%	2,3%	5,0%	(0,1%)	11,0%
Raunávöxtun skv. bókfærðu virði.....	8,8%	1,8%	3,0%	(0,1%)	9,2%
Meðaltal raunávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 5 ára.....	5,4%	4,2%	4,1%	4,1%	5,9%
Meðaltal raunávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 5 ára.....	4,5%	3,6%	4,2%	4,8%	5,6%
Meðaltal raunávöxtunar skv. markaðsvirði síðustu 10 ára.....	5,4%	4,9%	2,6%	1,7%	2,7%
Meðaltal raunávöxtunar skv. bókfærðu virði síðustu 10 ára.....	4,6%	3,8%	1,5%	0,8%	1,9%
Fjárhagsstaða skv. tryggingafræðilegri úttekt					
Hrein eign umfram heildar skuldbindingar.....	1,6%	2,1%	1,9%	1,9%	5,1%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar.....	7,1%	5,5%	5,1%	4,9%	10,4%
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga					
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, skráð.....	29,8%	23,1%	22,1%	25,1%	23,5%
Skuldabréf, skráð.....	47,3%	53,1%	52,3%	52,6%	60,5%
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, óskráð.....	6,6%	7,0%	9,0%	7,2%	7,4%
Skuldabréf, óskráð.....	16,3%	16,8%	16,5%	15,0%	8,6%
Bundnar bankainnstæður.....	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%	0,0%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Hlutfallsleg skipting fjárfestinga eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum.....	76,2%	84,2%	86,3%	88,6%	90,3%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum.....	23,8%	15,8%	13,7%	11,4%	9,7%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjöldi					
Meðalfjöldi greiðandi sjóðfélaga.....	15.105	15.432	14.897	13.371	12.900
Fjöldi sjóðfélaga í árslok.....	47.241	46.033	44.436	42.236	39.976
Fjöldi lífeyrisþega.....	2.018	1.720	1.559	1.402	1.238
Meðalfjöldi lífeyrisþega.....	1.676	1.492	1.331	1.167	1.040
Hlutfallsleg skipting lífeyris					
Ellilífeyrir.....	39,8%	39,3%	37,6%	37,3%	36,5%
Barnalífeyrir.....	3,0%	3,2%	3,6%	3,5%	4,0%
Makalífeyrir.....	7,0%	8,4%	7,1%	5,9%	7,3%
Örorkulífeyrir.....	50,2%	49,1%	51,7%	53,3%	52,2%
	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>	<u>100,0%</u>
Fjárhæðir á föstu verðlagi					
Iðgjöld alls.....	7.072	7.104	6.680	5.942	5.151
Lífeyrir alls.....	970	813	767	684	652
Hreinar fjárfestingartekjur.....	9.130	3.626	3.046	1.230	5.414
Skrifstofu og stjórnunarkostnaður.....	153	140	126	119	102
Hækkun/lækkun á hreinni eign.....	<u>15.078</u>	<u>9.777</u>	<u>8.834</u>	<u>6.369</u>	<u>9.811</u>
Aðrar kennitölur					
Lífeyrisbyrði.....	13,7%	11,4%	11,5%	11,5%	12,7%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum.....	2,2%	2,0%	1,9%	2,0%	2,0%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna.....	11,3%	5,2%	4,8%	2,2%	11,0%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna.....	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Eignarhlutir í félögum og sjóðum						
Skráð innlend hlutabréf						
Arion banki hf.	2.091.214	119.591	0	13.344	899.771	3.123.920
Arion banki hf - SDR	201.518	13.486	0	0	125.467	340.471
Hagar hf.....	957.080	46.839	0	5.458	379.096	1.388.473
Iceland Seafood International hf.....	800.230	48.004	31.776	5.355	348.834	1.234.199
Icelandair Group hf.....	737.854	52.594	0	3.874	372.004	1.166.326
Kvika banki hf	268.353	16.113	0	1.372	140.032	425.870
Marel hf.....	4.799.143	305.687	0	22.946	2.199.877	7.327.653
Festi hf.....	696.067	45.430	0	5.501	324.838	1.071.836
Reginn hf.....	860.420	70.299	0	8.229	440.543	1.379.491
Reitir fasteignafélag hf.....	1.600.695	95.215	0	8.158	713.504	2.417.572
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	1.667.005	86.809	0	9.709	576.724	2.340.247
Skeljungur hf.....	805.744	60.433	0	6.097	432.308	1.304.582
Síminn hf.....	776.476	46.856	0	3.213	359.252	1.185.797
Vátryggingafélag Íslands.....	878.834	59.460	0	5.424	379.860	1.323.578
Össur hf.....	50.547	0	0	0	30.052	80.599
	17.191.180	1.066.816	31.776	98.680	7.722.162	26.110.614
Óskráð innlend hlutabréf						
Alda Credit Fund II slhf.....	57.876	8.904	24.486	0	42.294	133.560
ALDA Credit Fund slhf.....	53.879	7.518	20.048	0	43.855	125.300
Bakkastakkur slhf (PCC Bakki).....	1.747	139	0	0	839	2.725
Blávarmi GP (Bláa lónið).....	254	10	0	1	104	369
Blávarmi slhf. (Bláa lónið).....	913.492	36.650	0	3.801	375.431	1.329.374
Edda slhf.....	166.745	15.159	0	61	78.825	260.790
Eignarh.fél Lífeyrissj.. um verðbréfabæing ehf.....	15	0	0	0	22	37
FAST-1 slhf.....	41	3	0	0	18	62
Gamli BYR ehf.....	6	1	0	0	0	7
Glitnir HoldCo ehf. A-hlutir.....	395	47	0	0	76	518
Horn II slhf.....	28.782	2.617	0	10	13.606	45.015
Horn III slhf.....	428.197	28.546	0	571	199.825	657.139
HSV eignarhaldsfélag slhf. (HS Veitur).....	674.269	102.201	0	3.757	439.473	1.219.700
Hvatning slhf (Bláa lónið).....	422.251	37.702	0	1.885	197.930	659.768
Innviðir fjárfestingar slhf.....	268.539	21.483	0	537	134.269	424.828
Jarðvarmi GP ehf. (HS Orka).....	533	0	0	0	0	533
Jarðvarmi slhf. (HS Orka).....	2.261.946	90.415	0	932	926.155	3.279.448
Kaupþing ehf.....	46	0	0	0	4	50
Kjölfesta slhf.....	133.632	11.196	0	66	62.568	207.462
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður slhf.....	14.929	2.083	5.555	0	12.151	34.718
LBI ehf.....	128	0	45	0	0	173
Loðnuvinnslan hf.....	471	0	0	0	172	643
SF V slhf.....	56.942	3.618	0	36	22.611	83.207
SF VI slhf.....	414.859	15.519	0	690	118.979	550.047
SÍA II GP hf.....	205	14	0	0	81	300
SÍA II slhf.....	77.999	5.484	0	51	30.672	114.206
SÍA III GP hf.	179	13	0	0	84	276
SÍA III slhf.....	376.746	26.699	0	593	175.023	579.061
Skinney - Þinganes hf.....	5.308	0	0	0	542	5.850
TFII slhf.	225.364	16.903	0	563	123.950	366.780
Veðskuld II slhf.....	140	18	49	0	94	301
	6.585.915	432.942	50.183	13.554	2.999.653	10.082.247
Hlutabréf samtals.....	23.777.095	1.499.758	81.959	112.234	10.721.815	36.192.861

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Innlend hlutdeildarskírteini						
Akta HL1-Hlutdeildarskírteini.....	178.394	9.910	0	594	109.019	297.917
Alþjóða Fasteignasjóðurinn	23.017	1.682	0	0	5.358	30.057
GAMMA: Iceland Fixed Income Fund	317.553	58.217	148.191	0	268.597	792.558
International Private Equity Fund II LP	45.794	1.579	0	0	7.895	55.268
Júpiter - Fagfjárfestastjóðurinn IHF.....	221.736	13.643	0	986	133.760	370.125
ST1.....	489.487	110.190	268.444	2.004	462.222	1.332.347
Stefnir - ÍS 15.....	2.973.086	111.210	0	11.831	750.095	3.846.222
Stefnir - ÍS 5.....	1.240.436	115.373	0	29.644	839.479	2.224.932
Stefnir - Lausafjársgjöldur.....	53.893	91.540	32.286	0	0	177.719
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður millilangur....	2.079.363	179.447	429.337	0	0	2.688.147
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður langur.....	1.635.823	330.914	0	0	0	1.966.737
Stefnir - Scandinavian Fund	292.888	0	0	0	0	292.888
Stefnir - Skuldabréfaval	0	0	0	60.792	0	60.792
Stefnir - Sparifjársgjöldur	584.985	139.355	510.133	14.082	0	1.248.555
Stefnir - Íslenski Athafnasjóðurinn I.....	26.925	929	0	32	4.643	32.529
	10.163.380	1.163.989	1.388.391	119.965	2.581.068	15.416.793
Erlend hlutdeildarskírteini						
Ashmore E.M Frontier EQ-Z2AU (USD)	556.860	28.139	0	3.083	206.363	794.445
Capital Group New Perspective Fund - LUX (USD)	3.409.048	206.233	0	23.479	1.470.454	5.109.214
DNB Fund - High Yield inst A (NOK)	294.591	33.539	0	2.516	188.941	519.587
Fidelity Funds - Inst Emerging Markets Eq USD	1.245.157	66.396	0	7.287	488.154	1.806.994
JPMorgan Funds - Global Bond Opportunities Fund	875.375	94.775	0	7.417	541.920	1.519.487
JPMorgan Liquidity Funds - U.S. dollar Lic F JP Morgan Liq Funds - EUR Liquidity Fund ..	1.156.421	118.735	2.983	11.425	68.624	1.358.188
Katla Fund Global Value	3.567.426	125.792	0	6.130	945.749	4.645.097
Katla Fund Global Value	5.103.017	150.578	0	18.070	1.244.285	6.515.950
Montanaro European Smaller Companies Fund	926.645	45.983	0	6.157	313.097	1.291.882
Pimco Euro Inc. BD-INS. Acc.	499.538	43.956	0	3.255	233.081	779.830
Pimco GIS Income Fund (USD)	876.138	94.763	0	7.451	543.277	1.521.629
SSgA World IDX EQ-I -EUR	5.760.782	898.327	0	103.667	6.361.231	13.124.007
SSgA World IDX EQ-I -USD	10.023.299	297.413	0	34.341	2.121.706	12.476.759
Stryx World Growth USD I	2.075.302	106.104	0	12.157	696.829	2.890.392
Wellington Global Research Equity	4.894.572	207.852	0	24.600	1.488.471	6.615.495
Wellington Global Quality Growth fund (USD)	1.116.969	92.746	0	10.278	667.560	1.887.553
	42.381.140	2.611.331	2.983	281.313	17.579.742	62.856.509
Hlutdeildarskírteini samtals	52.544.520	3.775.320	1.391.374	401.278	20.160.810	78.273.302
Eignarhlutir í félögum og sjóðum, samtals	76.321.615	5.275.078	1.473.333	513.512	30.882.625	114.466.163

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Skuldabréf						
Skuldabréf með ríkisábyrgð:						
Íbúðabréf	15.249.648	3.464.882	5.882.825	108.711	17.713.518	42.419.584
Önnur verðbréf - útgáfa af íbúðalánasjóði .	93.384	2.142	8.229	0	7.221	110.976
Erlend ríkisskuldabréf	2.032.504	190.661	25.498	27.974	1.158.532	3.435.169
Skuldabréf fjármálafyrirtækja	8.667	0	0	0	5.200	13.867
Skuldabréf fjárfestingalánasjóða	193.625	44.300	137.874	185	136.486	512.470
Óverðtryggð ríkisbréf	24.616	115.168	460.411	4.811	0	605.006
Verðtryggð ríkisbréf	893.537	488.320	2.169.407	23.927	135.572	3.710.763
Önnur bréf með ríkisábyrgð	1.347.894	200.125	631.091	0	903.449	3.082.559
	<u>19.843.875</u>	<u>4.505.598</u>	<u>9.315.335</u>	<u>165.608</u>	<u>20.059.978</u>	<u>53.890.394</u>
Skuldabréf fjármálafyrirtækja	15.032.056	5.267.631	14.262.171	0	9.105.976	43.667.834
Skuldabréf sveitarfélaga	1.822.778	465.447	1.671.740	13.113	1.518.129	5.491.207
Veðlán	10.823.467	826.225	1.209.396	0	12.144.400	25.003.488
Önnur skuldabréf	13.559.371	2.446.338	5.686.233	30.041	11.071.975	32.793.958
	<u>61.081.547</u>	<u>13.511.239</u>	<u>32.144.875</u>	<u>208.762</u>	<u>53.900.458</u>	<u>160.846.881</u>
Íbúðabréf						
Íbúðabréf 04/1 3.75% 15.02.2024	69.909	629.334	4.736.325	22.468	0	5.458.036
Íbúðabréf 04/2 3.75% 15.04.2034	2.845.231	694.693	751.164	32.997	2.868.116	7.192.201
Íbúðabréf 04/3 3.75% 15.06.2044	12.334.508	2.140.855	395.336	53.246	14.845.402	29.769.347
	<u>15.249.648</u>	<u>3.464.882</u>	<u>5.882.825</u>	<u>108.711</u>	<u>17.713.518</u>	<u>42.419.584</u>

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Önnur skuldabréf						
Alda Credit Fund 3,75% 2.09.2045	177.150	24.719	65.916	0	144.191	411.976
Alda Credit Fund II 14.03.2048	216.675	33.335	91.670	0	158.340	500.020
ALF 18 A breytilegir 5.7.2021	92.547	16.453	43.189	0	73.009	225.198
Arion banki 3,875 04.01.2030	511.150	122.676	286.244	0	388.474	1.308.544
Bakkastakkur slhf	325.366	26.050	0	0	156.128	507.544
Eik fasteignafélag hf.:						
3,5% 16.10.2047 VEÐ	1.101.701	216.020	626.457	0	842.477	2.786.655
3,6% 10.3.2046 VEÐ	285.691	43.953	43.953	0	329.644	703.241
2,712% 05.07.2026	40.957	40.957	61.436	0	0	143.350
3,077% 05.07.2049 VEÐ	328.998	102.812	185.062	0	328.998	945.870
4,20% 06.10.2049VEÐ	57.227	8.032	22.088	0	48.192	135.539
Félagsbústaðir hf. 2,5% 10.3.2066	261.232	48.911	122.279	3.335	222.325	658.082
Gamli Byr ehf 0% 2026	457	112	0	0	0	569
Glitnir Holdco ehf 0% 2030	169	20	0	0	32	221
Heimavellir 3,65% 07.12.2048	346.322	61.116	40.744	0	305.579	753.761
Heimavellir 3,20% 07.12.2025	20.000	0	199.995	0	0	219.995
HS veitur hf 2,98% 31.01.2038	195.545	21.727	65.182	0	130.363	412.817
HS veitur hf 3,75% 15.06.2033	181.864	13.471	53.886	0	94.300	343.521
Hótel Borg:						
4,1% 15.05.2045 VEÐ	19.210	1.572	0	8	8.691	29.481
4,1% 15.05.2045 VEÐ, (útg sept 2015)	3.463	283	0	1	1.567	5.314
4,1% 15.11.2044 VEÐ	20.905	1.711	0	9	9.458	32.083
KAUPTHING EHF ZCP 18.1.2031	8.157	4	0	0	684	8.845
Klakki Composition Debt						
Agreement 31.12.2020	148	0	663	0	296	1.107
KLS fagfjárfestastjóður 4,2% 20.02.2043	309.295	37.402	104.074	163	201.644	652.578
Landsbanki Íslands 3,85% 11.12.2029	260.841	40.129	120.388	0	220.711	642.069
Landsbréf - BÚS I	756.936	151.387	389.281	0	692.055	1.989.659
Landsbréf - Veðskuldabréfasjóður slhf.	165.717	23.123	61.662	0	134.886	385.388
Landsnet hf. 5% 15.04.2034	454.041	49.086	134.985	0	306.785	944.897
Landsvirkjun 4,45% 15.08.2023	1.089.074	92.294	129.212	0	516.849	1.827.429
LBI ehf 0% 2035	0	0	725	0	0	725
LBI ehf 0% 2035 F1	2.075	0	0	0	0	2.075
Naustavör ehf. 3,95% 05.10.2045 VEÐ	102.627	10.263	30.788	0	82.101	225.779
Ofanleiti 1 ehf. 3,45% 5.12.2041	231.102	38.517	0	0	182.955	452.574
Orkuveita Reykjavíkur:						
3,1% 9.5.2024	177.952	32.809	389.677	1.996	47.117	649.551
3,1% 9.5.2046	975.776	220.310	271.620	8.009	910.054	2.385.769
5,75% 01.12.2022	80.302	10.194	48.473	416	44.312	183.697
2,6 % 18.02.2055	513.291	148.946	208.525	0	690.881	1.561.643
RARIK ohf. 3,07%15.4.2033	33.517	0	33.517	0	0	67.034
REG 1 fagfjárfestastj. 3,7% 18.10.2022 VEÐ .	711.383	86.419	241.710	393	461.947	1.501.852
REG 2 Smáralind, fagfjárfsj.:						
3,86% 14.12.2020	0	16.546	41.653	519	15.314	74.032
3,86% 14.12.2042	0	0	0	0	71.503	71.503
Reginn hf 3,5% 29.05.2047	384.683	80.986	121.479	0	425.177	1.012.325
Reginn hf 3,6% 25.09.2048	322.521	64.504	172.011	0	301.019	860.055
Reitir fasteignafélag:						
3,75% 15.11.2024	0	91.931	473.059	3.368	0	568.358
5,75% 15.11.2022	0	42.569	130.822	0	60.220	233.611
3,75% 15.12.2044	1.499.773	153.810	86.182	2.084	809.250	2.551.099
2,5% 15.05.2029	580.471	163.648	303.231	9.626	949.162	2.006.138
Tryggingamiðstöðinn hf 15.05.2045	144.781	24.130	120.651	0	144.781	434.343
Vátryggingafélag Íslands hf. 01.03.2046	143.144	23.857	0	0	262.432	429.433
Veðskuld III, 3,5% 15.9.2060	188.895	29.061	79.917	0	138.038	435.911
Veðskuld slhf 3,5 15.09.2047	236.240	30.483	83.827	114	160.034	510.698
	13.559.371	2.446.338	5.686.233	30.041	11.071.975	32.793.958

Sundurliðanir á verðbréfum

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta	Trygginga- deild	Samtals 31.12.2019
Skuldabréf og víxlar fjármálafyrirtækja						
Arion Banki:						
Covered Bonds 3,50% 16.12.2021 (2024) .	46.535	93.070	93.070		0	232.675
Covered Bonds 3,50% 16.12.2029 (2032)	367.120	78.669	209.783		314.675	970.247
Covered Bonds 6,50% 2.9.2022 (2025)	326.634	174.205	391.961		0	892.800
Covered Bonds 3,0% 11.04.2025	1.361.854	392.399	1.685.006		276.987	3.716.246
Covered Bonds 2,50% 17.01.2048	1.515.865	273.698	568.449		631.610	2.989.622
Covered Bonds 6,0% 12.04.2024	348.967	109.052	458.020		109.052	1.025.091
Covered Bonds 2,0% 15.10.2026	62.854	188.561	335.220		41.903	628.538
Íslandsbanki:						
2,98% 04.09.2022	368.769	253.529	599.249		276.577	1.498.124
3,372% 7.5.2026 (>2029)	761.405	368.422	368.422		810.528	2.308.777
3,45% 7.3.2024 (>2027)	777.973	250.534	843.903		725.229	2.597.639
3,4699% 23.6.2020 (>2023)	0	113.559	249.830		0	363.389
6,4% 26.10.2023(26.10.2026)	417.184	153.699	241.528		417.184	1.229.595
3,0% 30.5.2030 (>2033)	1.450.867	290.173	556.165		1.257.418	3.554.623
2,2% 11.8.2028 (>2031)	259.044	298.897	1.056.103		39.853	1.653.897
5,75% 21.09.2021(2024)	0	42.089	0		0	42.089
24 11 2025	98.896	19.779	98.896		59.338	276.909
Landsbanki Íslands:						
3% 17.9.2022(>2025)	257.567	140.491	655.625		257.567	1.311.250
3% 4.10.2028(>2031)	2.528.526	650.192	1.131.817		1.276.304	5.586.839
3% 15.11.2024 (2031)	1.647.029	800.639	3.156.806		411.757	6.016.231
5,0% 23.11.2023 (2026)	290.649	62.282	290.649		228.367	871.947
5,5% 30.11.2021 (>2024)	0	0	62.341		0	62.341
Lykill Fjármögnun hf.						
Breytilegir vextir 16.10.2023	0	0	29.910		35.892	65.802
3,95% 15.5.2024	1.225.636	256.722	654.224		1.142.821	3.279.403
6,7% 15.03.2021	141.396	38.563	64.271		141.396	385.626
5,30% 28.04.2020	101.867	16.978	47.538		83.191	249.574
3,3% 15.05.2026	481.789	115.629	260.166		433.610	1.291.194
5,2% 15.09.2023	75.804	18.951	37.902		75.804	208.461
4,2% 27.11.2020	0	27.574	36.766		0	64.340
15.06.2020	117.826	39.275	78.551		58.913	294.565
	15.032.056	5.267.631	14.262.171	0	9.105.976	43.667.834
Skuldabréf og víxlar fyrirtækja og fjármálafyrirtækja samtals						
	28.591.427	7.713.969	19.948.404	30.041	20.177.951	76.461.792

Ófjárhagslegar upplýsingar

Ábyrgar fjárfestingar og góðir stjórnarhættir

Á árinu 2018 setti Frjálsi lífeyrissjóðurinn sér stefnu í ábyrgum fjárfestingum og hluthafastefnu sem markar stefnu þess um siðferðisleg viðmið í fjárfestingum sem lífeyrissjóðum ber að setja sér samkvæmt 36. gr. laga nr. 129/1997. Stefnurnar eru aðgengilegar á vef sjóðsins.

Einn af mikilvægustu þáttunum þegar kemur að samfélagsábyrgð lítur að skilgreindu hlutverki sjóðsins um að varðveita og ávaxta iðgjöld sjóðfélaga og tryggja sjóðfélögum og eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri.

Ábyrgar fjárfestingar eru fjárfestingar sem auk þess að taka tillit til áhættu og ávöxtunar taka tillit til umhverfis-, félagsþátta og stjórnarháttanna. Stefna Frjálsa lífeyrissjóðsins um ábyrgar fjárfestingar tekur til umhverfis- og félagsþátta í fjárfestingum sjóðsins, að undanskildum vísitölusjóðum. Hluthafastefna félagsins snertir á stjórnarháttum og þeim kröfum sem sjóðurinn gerir að jafnaði til þeirra innlendu félaga sem hann fjárfestir í. Grunnildi Frjálsa lífeyrissjóðsins í ábyrgum fjárfestingum eru að félög sem sjóðurinn á eignarhlut í fari eftir þeim lögum og reglum sem um starfsemi þeirra gilda. Auk þess setur sjóðurinn sér viðmið um ábyrgar fjárfestingar með hliðsjón af grunnildum Sameinuðu þjóðanna um samfélagsábyrgð (e.UN Global Compact).

Framkvæmd stefnu um ábyrgar fjárfestingar

Frjálsi lífeyrissjóðurinn er meðvitaður um þá staðreynd að fjárfestingarákvarðanir hans hafa áhrif á ólíka hagsmunaaðila og samfélagið í heild og telur þá fjárfestingarkosti áhugaverða sem mæta samtímabörfum sjóðfélaga, án þess þó að tefla í hættu framtíðarþörfum komandi kynslóða. Samfélagsábyrgð skiptir Frjálsa lífeyrissjóðinn miklu máli og samhliða ábyrgum fjárfestingum leggur sjóðurinn upp úr því að fræða sjóðfélaga um lífeyrismál og setur kröfur á fyrirtæki og stofnanir að viðhalda jafnvægi á milli fjárhags sem og umhverfis- og félagsþátta ásamt því að stunda góða stjórnahætti.

Eignastýringaraðili sjóðsins, eignastýring fagfjárfesta hjá Arion banka, hefur síðustu tvö ár tekið út ófjárhagslega upplýsingagjöf félaga skráð á aðallista Nasdaq Iceland sem hluta af aðferðafræði við ábyrgar fjárfestingar. Samhliða úttektinni hafa aðilar innan eignastýringarinnar átt fundi með fulltrúum skráðu félaganna þar sem málefni samfélagsábyrgðar og ófjárhagslegar upplýsingar þeirra hafa verið rædd. Mikilvægur þáttur af vinnunni hefur verið að fá félögin til að auka og bæta ófjárhagslega upplýsingagjöf og hefur vinnan gefið eignastýringaraðila sjóðsins skýrari sýn á áherslur samfélagsábyrgðar innan félaganna.

Rekstraraðili sjóðsins er jafnframt aðili að meginreglum Sameinuðu þjóðanna um ábyrgar fjárfestingar (e. UN PRI) ásamt sáttmála Sameinuðu þjóðanna um samfélagsábyrgð (e. UN Global Compact).

Aukið gagnsæi með bættri upplýsingagjöf

Á vef Frjálsa lífeyrissjóðsins má finna samning sjóðsins við Arion banka um rekstur og eignastýringu. Samningurinn var gerður aðgengilegur sjóðfélögum á árinu 2018 sem liður í vegferð sjóðsins til að auka frekar á gagnsæi gagnvart sjóðfélögum. Aðrar upplýsingar vegna rekstrarfyrirkomulags sjóðsins til að mynda er snýr að umsýsluþóknun til Arion banka kemur fram í ársreikningi.

Þá var Frjálsi lífeyrissjóðurinn fyrsti lífeyrissjóðurinn hér á landi sem birtir sundurliðun á öllum eignum sjóðsins og hlutfalli þess í eignasafni sem uppfært er ársfjórðungslega á heimasíðu sjóðsins.

Sjóðurinn birtir á vefsíðu sjóðsins upplýsingar um hvernig sjóðurinn greiðir atkvæði á hluthafafundum þeirra félaga sem falla undir hluthafastefnuna og eru skráð á hlutabréfamarkaði.

Fræðsla til sjóðfélaga

Frjálsi lífeyrissjóðurinn telur mikilvægt að sjóðurinn sinni fræðslu til sjóðfélaga um lífeyrismál. Á árinu 2019 hefur sjóðurinn, í samstarfi við rekstraraðila hans, staðið reglulega fyrir opnum fræðslufundum um ávöxtun og sérstöðu sjóðsins svo og varðandi útgreiðslur.

Ófjárhagslegar upplýsingar, frh.

Árangur í starfsemi

Lögð er áhersla á það í starfsemi Frjálsa lífeyrissjóðsins að veita sjóðfélögum og launagreiðendum þeirra framúrskarandi þjónustu. Undanfarin ár hefur sjóðurinn hlotið 12 alþjóðleg verðlaun sem er mesti fjöldi verðlauna sem íslenskum lífeyrissjóði hefur hlotnast. Segja má að þessi vinna endurspegli þann metnað sem sjóðurinn leggur í starfsemi og þjónustu við sjóðfélaga sína.

Ánægja og upplifun sjóðfélaga er mikilvægur mælikvarði á starfsemi sjóðsins. Árlega er gerð könnun á viðhorfi sjóðfélaga til lífeyrissjóða sem þeir greiða í þar sem spurt hefur verið m.a. um viðhorf til þjónustu, upplýsingagjafar, ávöxtunar og trausts á stjórn og stjórnendum. Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur fengið framúrskarandi niðurstöður í flestum lykilþáttum könnunarinnar á undanförunum árum.

Góðgerðarmál

Samkvæmt lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða er lífeyrissjóðum ekki heimilt að inna af hendi fjárframlög í öðrum tilgangi en er lúta að starfsemi lífeyrissjóða. Frjálsa lífeyrissjóðnum er því, samkvæmt lögum, ekki heimilt að inna af hendi fjárframlög til góðgerðarmála.

Ófjárhagslegar upplýsingar

Framkvæmdastjóri sjóðsins, ráðinn af stjórn sem eini starfsmaður sjóðsins, stýrir daglegum rekstri en önnur starfsemi, svo sem daglegur rekstur og eignastýring er úthýst til Arion banka samkvæmt rekstrarsamningi.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur sett framkvæmdastjóra sjóðsins starfsreglur en vísað er til stefnu og reglna Arion banka sem eiga við starfsfólk rekstraraðila, svo sem mannauðs-, jafnlauna- og jafnréttisstefnu, almennra starfsreglna, siðareglna fyrir starfsfólk, heilsuverndar- og öryggisstefnu og reglur um gjafir og skemmtanir og verðbréfavíðskipti starfsmanna. Stefnurnar eru aðgengilegar á vef Arion banka.

Mannréttindi og spilling

Frjálsi lífeyrissjóðurinn hefur sett sér verklagsreglur um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og útvistar skyldum ábyrgðarmanns, sem hefur eftirlit með aðgerðum sjóðsins, til regluvarðar Arion banka og staðgengils hans. Frjálsa lífeyrissjóðnum ber að grípa til aðgerða til að koma í veg fyrir að starfsemi sjóðsins sé notuð til peningabættis eða fjármögnunar hryðjuverka samkvæmt lögum nr. 64/2006. Til að vinna gegn spillingu hefur stjórn sjóðsins t.a.m. sett sér starfsreglur, samskipta- og siðareglur, verklagsreglur um viðskipti stjórnarmanna og framkvæmdastjóra lífeyrissjóðsins með fjármálagerninga, aðgerðir gegn peningabætti, fjármögnun hryðjuverka o.fl. Þeir starfsmenn sem þjónusta sjóðinn fylgja samsvarandi reglum sem finna má í skilmálum og reglum stjórnarháttá hjá Arion banka. Þar má m.a. finna verklagsreglur vegna hagsmunaárekstra, reglur um viðskipti starfsmanna með fjármálagerninga, siðareglur, aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka o.fl.

Fjárfestingarstefna Frjálsa lífeyrissjóðsins 2020 (Útdráttur)

Forsendur fjárfestingarstefnu

Í 36. gr. laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða kemur fram að stjórn skuli móta og kunngera fjárfestingarstefnu fyrir sjóðinn og einstakar deildir hans og ávaxta fé sjóðsins og einstakra deilda hans innan þeirra marka sem löggin setja.

Fjárfestingarstefnan er sett til langs tíma en endurskoðuð a.m.k. árlega. Lífeyrissjóðir skulu senda upplýsingar um fjárfestingarstefnu sína fyrir komandi ár til Fjármálaeftirlitsins eigi síðar en 1. desember ár hvert. Fjárfestingarstefnan er birt á heimasíðu sjóðsins. Eignir Frjálsa lífeyrissjóðsins skulu ávaxtaðar í samræmi við lög, einkum VII. kafla laga nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, samþykktir Frjálsa lífeyrissjóðsins og samkvæmt nánari reglugerð fjármála- og efnahagsráðuneytisins.

Séreignadeild og tryggingadeild

Lágmarksiðgjöld í Frjálsa lífeyrissjóðinn skiptast í séreignadeild og tryggingadeild með mismunandi hætti eftir því hvaða samtryggingarleið sjóðfélagar velja. Hinsvegar renna viðbótariðgjöld sjóðfélaga óskipt í séreignadeild sjóðsins. Varðandi þann hluta iðgjalda sem er ráðstafað í séreignadeild geta sjóðfélagar valið um nokkrar leiðir sem henta best aldri þeirra, viðhorfi til áhættu og áhættuþoli. Leiðirnar heita Frjálsi 1, Frjálsi 2, Frjálsi 3 og Frjálsi Áhætta sem hafa mismunandi fjárfestingarstefnur. Í tryggingadeildinni er aftur á móti ein fjárfestingarstefna.

Sjóðfélögum stendur einnig til boða svokölluð Ævilína þar sem inneign sjóðfélaga færir sjálfkrafa á milli fjárfestingarleiða og minnkar þannig áhætta lífeyrissparnaðarins eftir aldri. Velji sjóðfélagi enga fjárfestingarleið er iðgjöldum ráðstafað samkvæmt Ævilínu. Á mynd 1 má sjá skýringarmynd um Ævilínu Frjálsa lífeyrissjóðsins.

	Frjálsi 1	Frjálsi 2	Frjálsi 3	Frjálsi Áhætta
Ævilína	54 ára og yngri	55 ára og eldri	Lífeyrisþegar	

Mynd 1. Ævilína Frjálsa lífeyrissjóðsins - yfirlitsmynd.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn er opinn öllum starfandi einstaklingum sem ekki eru bundnir skylduáðild að öðrum lífeyrissjóðum samkvæmt kjarasamningum.

Fjárfestingarstefna 2020

Fjárfestingar sjóðsins skulu vera í samræmi við heimildir í fjárfestingarstefnu og í samræmi við gildandi lög. Heimilt er að nýta vikmörk í fjárfestingarstefnu til að nýta tækifæri á mörkuðum og/eða til að draga úr áhættu. Eignaskipting getur farið tímabundið út fyrir tilgreind mörk, m.a. vegna skyndilegra breytinga á markaðsgengi verðbréfa. Skal þá leitast við að lagfæra hlutföll í eignasamsetningu eins fljótt og mögulegt er, þó að teknu tilliti til hagsmuna sjóðsins. Eignasamsetning er innan vikmarka fyrir alla eignaflokka og hefur því ekki takmarkandi áhrif á mögulega fjárfestingarstefnu umfram ákvæði laga nr. 129/1997.

Fjárfestingarstefna Frjálsa lífeyrissjóðsins 2020 (Útdráttur), frh.

Fjárfestingarstefna 2020, frh.

Skipting verðbréfaeigna sjóðsins er í grófum dráttum miðuð við þau eignamörk sem tilgreind eru í töflu 1. Um nánari skiptingu hlutabréfa og annarra verðbréfa má sjá í töflum 2 og 3.

Flokkar verðbréfa			Frjálsi Áhætta		Frjálsi 1		Frjálsi 2		Frjálsi 3		Tryggingadeild	
			Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk
A	a.	Skuldabréf með ábyrgð ríkissjóðs	18%	5-100%	11,50%	5-100%	20%	10-100%	26%	20-100%	22%	10-100%
	b.	Fasteignaveðtryggð skuldabréf	3%	0-10%	9%	0-20%	10%	0-20%	10%	0-20%	14%	0-25%
B	a.	Skuldabréf bæjar- og sveitarfélaga	2%	0-10%	1%	0-10%	1%	0-10%	2%	0-10%	1%	0-10%
	b.	Innlán	2%	0-25%	2,50%	0-20%	3%	0-20%	3%	0-35%	3%	0-20%
	c.	Sértryggð skuldabréf	4%	0-25%	10%	0-25%	20%	0-35%	39%	0-50%	11%	0-25%
C	a.	Skuldabréf og víxlar lánstofnana og vatr. félaga	3%	0-10%	3,50%	0-10%	3%	0-10%	5%	0-10%	3%	0-10%
	b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir í UCITS	36%	0-60%	27%	0-60%	12%	0-50%	0%	0-25%	18%	0-50%
D	a.	Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl félaga	8%	0-20%	12,50%	0-20%	18%	0-20%	13%	0-25%	13%	0-20%
	b.	Skuldabréf og peningamarkaðsskjöl	1%	0-15%	2%	0-15%	3%	0-15%	2%	0-15%	2%	0-15%
E	a.	Hlutabréf félaga	17%	0-50%	13%	0-40%	6%	0-25%	0%	0-5%	9%	0-40%
	b.	Hlutdeildarskírteini og hlutir annarra sjóða	6%	0-40%	8%	0-30%	4%	0-30%	0%	0-30%	4%	0-30%
	c.	Fasteignir	0%	0-1%	0%	0-1%	0%	0-1%	0%	0-1%	0%	0-1%
F	a.	Aflreiður	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%
	b.	Aðrir fjármálagerningar, þó ekki aflreiður	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%	0%	0-10%
			100%		100%		100%		100%		100%	

Tafla 1. Flokkar verðbréfa.

Eignaflokkar	Frjálsi Áhætta		Frjálsi 1		Frjálsi 2		Frjálsi 3		Tryggingadeild	
	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk
Skráð innlend hlutabréf	17%	0-40%	13%	0-25%	6%	0-15%	0%	0-2%	9%	0-25%
Óskráð innlend hlutabréf	2%	0-10%	4%	0-15%	2%	0-10%	0%	0-2%	2%	0-10%
Erlend hlutabréf	36%	0-50%	27%	0-45%	12%	0-25%	0%	0-2%	18%	0-35%

Tafla 2. Nánari takmarkanir á hlutabréfaáætlu eftir eðli fjárfestinga

Eignaflokkar	Frjálsi Áhætta		Frjálsi 1		Frjálsi 2		Frjálsi 3		Tryggingadeild	
	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk	Stefna	Vikmörk
Innlán og skuldabréf í erlendum gjaldmiðli	5%	0-30%	6%	0-40%	4%	0-20%	0%	0-5%	5%	0-20%
Skuldabréf og víxlar lánstofnana og vatrtryggingafélaga	9%	0-15%	15,5%	0-25%	25%	0-35%	46%	0-60%	16%	0-25%
Víkjandi skuldabréf lánstofnana og vatrtryggingafélaga	2%	0-4%	2%	0-4%	2%	0-4%	2%	0-4%	2%	0-4%
Erlendar eignir	45%	0-50%	37%	0-50%	18%	0-50%	0%	0-50%	25%	0-50%
Sérhæfðar erlendar fjárfestingar	4%	0-8%	4%	0-8%	2%	0-5%	0%	0-2%	2%	0-5%

Tafla 3. Aðrar takmarkanir eftir eðli fjárfestinga

Stjórnarháttayfirlýsing

Stjórnarhættir Frjálsa lífeyrissjóðsins 2019

Með stjórnarháttayfirlýsingu þessari eru uppfylltar þær kröfur sem koma fram í 51. gr. reglna um ársreikninga lífeyrissjóða nr. 335/2015.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn leggur áherslu á góða stjórnarhætti og hefur til hliðsjónar Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja sem eru gefnar út af Viðskiptaráði Íslands, Nasdaq Iceland og Samtökum atvinnulífsins. Sjóðurinn vikur þó að hluta til frá leiðbeiningunum, einkum þar sem efnistöð eiga ekki við um lífeyrissjóði. Má þar helst nefna atriði sem varða hluthafafundi og hluthafa, starfskjarastefnu, starfskjaranefnd og tilnefningarnefnd. Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja er hægt að nálgast á www.leidbeiningar.is.

Frjálsi lífeyrissjóðurinn starfar á grundvelli laga nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, og samþykka sjóðsins. Lög og reglur sem varða starfsemi lífeyrissjóða er hægt að nálgast á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins, www.fme.is.

Í samþykktum sjóðsins kemur fram að stjórn sjóðsins er heimilt að gera rekstrarsamning við fjármálafyrirtæki eða annan hæfan aðila um daglegan rekstur sjóðsins, í heild eða að hluta, að undanskilinni framkvæmdastjórn sjóðsins. Frjálsi lífeyrissjóðurinn er með samning við Arion banka hf. um rekstur og eignastýringu sjóðsins. Í starfsreglum stjórnar kemur fram að framkvæmdastjóri lífeyrissjóðsins er ráðinn af stjórn sjóðsins, sem skal setja honum starfsreglur. Í starfsreglum skulu, m.a. koma fram reglur um upplýsingagjöf framkvæmdastjóra til stjórnar um rekstur, iðgjöld, réttindaávinning og ráðstöfun eigna sjóðsins. Framkvæmdastjóri sjóðsins er Arnaldur Loftsson. Til staðar eru starfsreglur fyrir framkvæmdastjóra.

Stjórn sjóðsins hefur skilgreint skipulag innra eftirlits þar sem meginatriði innra eftirlits sjóðsins koma fram, sbr. 8. tl. 29. gr. laga nr. 129/1997. Innri endurskoðandi sjóðsins er Deloitte ehf. og ytri endurskoðandi er KPMG ehf..

Stjórn sjóðsins hefur sett sér fjárfestingarstefnu lögum samkvæmt sem m.a. skilgreinir stefnu og vikmörk í tilteknum eignaflokkum og hefur að markmiði að ná sem hæstri ávöxtun að teknu tilliti til áhættu sem fylgir fjárfestingum sjóðsins. Stjórnin hefur jafnframt sett sér áhættustefnu og áhættustýringarstefnu í samræmi við reglugerð nr. 590 frá 2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða. Í áhættustefnunni kemur fram viðhorf stjórnar til áhættu og áhættuþol sjóðsins. Í áhættustýringarstefnu kemur fram hvernig lífeyrissjóðurinn ætlar sér að stýra áhættuþáttum í daglegum rekstri sjóðsins. Arion banki tekur að sér heildar áhættustýringu sjóðsins með hliðsjón af ákvæðum laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og reglugerðar nr. 590/2017 um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða og í samræmi við áhættustefnu og áhættustýringarstefnu stjórnar. Ábyrgðaraðili áhættustýringar er framkvæmdastjóri sjóðsins en áhættustýringu sjóðsins er útvistað til Arion banka. Áhættustjóri sjóðsins er starfsmaður bankans og ber hann ábyrgð á greiningu, mælingu og skýrslugjöf um áhættu. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á að eigið áhættumat sé framkvæmt a.m.k. árlega og hvenær sem verulegar breytingar verða á áhættusniði sjóðsins. Stjórnin ákveður ennfremur, að fengnum tillögum frá framkvæmdastjóra og áhættustjóra, helstu áherslupætti hverju sinni.

Stjórn sjóðsins hefur sett sér hluthafastefnu og stefnu um ábyrgar fjárfestingar. Markmið stefnanna er að skilgreina þær kröfur sem Frjálsi lífeyrissjóðurinn gerir að jafnaði til þeirra félaga sem hann fjárfestir í með tilliti til umhverfis-, félags- og stjórnarháttanna. Í stefnunum er að finna skýringar á því hvernig sjóðurinn hyggist beita rétti sínum sem hluthafi til að hafa áhrif á stjórnun og stefnu félaga þar sem hann er hluthafi. Með þeim hætti stuðlar sjóðurinn að auknu gagnsæi og trúverðugri aðkomu sinni að umræddum félögum. Þannig gefur sjóðurinn til kynna hvers sjóðurinn væntir af félögunum og hvers þau megi vænta af sjóðnum sem hluthafa. Í hluthafastefnunni er lögð áhersla á góða stjórnarhætti í félögum sem sjóðurinn á hlut í en í stefnu um ábyrgar fjárfestingar eru sett fram siðferðileg viðmið sjóðsins er varða umhverfis- og félagsleg málefni í sömu félögum.

Stjórn sjóðsins samanstendur af sjö stjórnarmönnum og þremur varamönnum og eru þeir allir kosnir af sjóðfélögum. Samkvæmt samþykktum sjóðsins skal kjósa tvo aðalmenn til þriggja ára í senn eða þrjá aðalmenn til þriggja ára í senn, eftir því sem við á. Einn varamaður skal kosinn til þriggja ára í senn. Aðalmenn í stjórn sjóðsins eru Ásdís Eva Hannesdóttir, stjórnarformaður, Magnús Pálmi Skúlason, varaformaður, Anna Sigríður Halldórsdóttir, Elías Jónatansson, Elín Þórðardóttir, Halldór Friðrik Þorsteinsson og Jón G. Kristjánsson. Stjórn hefur metið óháði stjórnarmanna í samræmi við Leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja og er það niðurstaða stjórnar að allir stjórnarmenn teljast vera óháðir gagnvart bæði sjóðnum og Arion banka hf..

Stjórnarháttayfirlýsing, frh.

Stjórn skal sjá um að skipulag sjóðsins og starfsemi séu jafnan í góðu horfi og í samræmi við lög og reglur sem gilda um sjóðinn. Hlutverk stjórnar er skilgreint í samþykktum og starfsreglum stjórnar. Auk þess hefur stjórn sjóðsins lögbundnu hlutverki að gegna. Starfsreglur stjórnar eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins. Stjórn sjóðsins hélt 16 stjórnarfundi á árinu 2019.

Stjórn hefur skipað endurskoðunarnefnd og eru nefndarmenn Elín Þórðardóttir, formaður, Anna Sigríður Halldórsdóttir og Jón G. Kristjánsson. Stjórn hefur sett nefndinni starfsreglur þar sem kemur m.a. fram markmið, heimildir, skipulag, fundarstörf, hlutverk og ábyrgð. Endurskoðunarnefnd hélt 7 fundi á árinu 2019. Starfsreglur endurskoðunarnefndar eru aðgengilegar á heimasíðu sjóðsins.

Samkvæmt starfsáætlun stjórnar er gert ráð fyrir að stjórn framkvæmi árangursmat vegna ársins 2019 fyrir ársfund sjóðsins 2020 þar sem m.a. verður lagt mat á störf og verkefni stjórnar, stjórnarformanns, framkvæmdastjóra, rekstraraðila og endurskoðunarnefndar.